

537

0.

◆ VIKERKAAR ◆

SP,
7160

AUSTATUD „VIKERKAARE“ SÕBRAD!

Käesoleva numbriga lõpetab „Vikerkaar“ oma esimese aastakäigu. „Vikerkaare“ toimetuse töö algas umbes aasta eest, ehk küll esimene number mitmesugustel välistel põhjustel alles märtsikuus ilmus. Sel korral oli „Vikerkaare“ ümber koondunud ainult väike rühm inimesi, kelle arvates hää jutukirjandus on noorsoo paremaks ajaviiteks, ja kes niisugust kirjandust tahtsid meie noorsoole teha kättesaadavaks. Olgugi esialgu võrdlemisi raskis oludes, asus noor ajakiri siiski kiiresti kindlale jalale. Hakkas kasvama „Vikerkaare“ kaastöölised ja tunnustajate hulk. Paremad Eesti kirjanikud, kunstnikud, teadlased, kasvatajad j. t. avaldasid nõusolekut saata „Vikerkaarele“ oma töid; ärksamad õpetajad tutvustasid ajakirja oma ümbruskonnas ja tellisid seda mitmes eksemplaaris oma koolidele. Nii jõudis „Vikerkaar“ juba võrdlemisi lühikese ajaga kaugemaissegi kodumaa nurkadesse. Kes aga „Vikerkaart“ juba esimese numbri ilmudes suurima osavõtuga tervitasid ja esimese aasta kestel suurima huviga jälgisid, need olid „Vikerkaare“ noored lugejad. Toimetus oli alati oma noorte sõpradega kõige elavamas kirjavahetuses, saades viimastelt rohkesti sooviavaldusi ja märkusi ajakirja sisu ja välimuse kohta, küsimusi, vastuseid, mõistatusi, jutukesti ja joonistusi ajakirjas avaldamiseks. Võtsime need kõik tänuga vastu, ehk küll ajakirja kitsad piirid lubasid avaldada ainult üksikuid neist. Siiski leiame „Vikerkaare“ esimesest aastakäigust oma ja võõraste kuulsamate autorite kõrval esinevat palju noort jõudu, — kesk- ja algkooli õpilasi küll maalt, küll linnast; ka ajakirja kaunistamisest on võtnud osa Eesti paremate graafikute kõrval noored joonistajad.

Seistes selle esimese aastakäigu lõpul ja vaadates lootusrikkalt tulevikku, avaldame siinkohal südamlikku tänu kõigile sõpradele, kes „Vikerkaart“ toetanud kaastöö, hääde soovide ja poolehoiuga.

„Vikerkaare“ toimetus.

JÕULU VIKERKAAP

№ 11/12 Vastutav toimet. M. Nurmik. 22
Teg. t. A. Oengo-Johanson.

JÕULUD.

[Aina Saar.

Lähenemas tähtesära ja kellahellinate pühad.

Põhjamaa loodus on vajunud sügavasse talveunne. Ei haljenda ükski leht, ei helene ükski õis. Ainult okaspuud püsivad omas tumerohelises kattes, ja uinuvad nemadki, sest vähe on elu, edenemise ja rõõmu võimalusi sel valgus- ja soojusvaesel põhjamaa südatalvel.

Kuid, nähes talveunne vajunud loodust, igatseb inimsüda seda enam päikest ja valgust. Selle tõttu pühitsevad ja pühitsesid kõik põhjamaa rahvad südatalvel suurt püha päikesele, mis siitpääle hakkab vähehaaval pikendama oma käike taevavõivil.

Ristiusk on põiminud sellesse vanna kombesse sügavad inimsuse, häduse, andeksanni, ligimisarmastuse, rõõmu ja rahumotiivid, ülendades selle püha Kristuse sünnipäevaks.

Neil päivil vaikib lühikeseks ajaks inimeste igapäevane askeldus. Püütakse teha hääd kõigile, iseäranis aga väetimaile ja abitumaile. Kes on aga abitum, kui väikesed lapsed, kelle sarnasena vana legendi järele tuli jõuluõöl alla maailma Juma'a poegi!

Suured päikese pühad on meil suuriks perekonna- ja lastepühiks.

Nad on pühad täis kellahelinaid, küünalde helke tumedal kuusel ja laste silmi sära.

KUUPAISTEL.

H. Vühner.

Nii vaiksed väljad. Täiskuu valvel
ja vaatab üle metsade.

Ja karjakünal, kaevusalvel
on ehteks linik hõbene.

Nii valge tee ja põlluvagu,
nii kerge läbi öö mu käik,
ja minu mõtetelgi nagu
on ümber hõbedane läik.

KODU.

Uõululaupäevane hülgus härmendas õredais pajupõõsais ranna veerul, ja laht magas sileda läikiva uisujää kaetuna.

Olid vaikinud kirikukellad ja viimased kuljusid siledal mereteel . . .

Kaugele üle lahe paistis Kodu oma akende jõuluhelenduses.

Kodu oli kogunud täna oma madala katuse alla kõik oma lapsed, peaksime küll vist ütleva, „endised“ lapsed, sest nad olid nüüd suured ja sihvakad, nagu sirged noored kuused. Nad olid tulnud, kes koolist, kes iseseisvast elust, siia kokku, kõik erandita, oma vana Kodu kutsel.

Nüüd kajas jõulurõõm Kodu kitsaste seinte vahel ja kaugele üle lahe helises jutu ja naeruga vaheldamisi tugev, noor, mitmehäälne laul.

Elutoas, kus oli olnud vaikne nüüd juba mitmed aastad, oli kaetud valge linaga jõululaud. Selle laua ümber oldi nüüd koos ja naeru ja lõbusate vaieluste laine tõusis veelgi kõrgemale.

Ema istus laua otsas, tasane ja õnnelik. Ta silmad peatusid juba ühel, juba teisel oma lastest, — nad olid talle kõik üht viisi armsad mure-valu-rõõmu lapsed, — ja igakord kui piduhoog valjemaks paisus, sõnas ta endamisi:

„Nagu suur pidu... nagu suured pulmad!... Kes usub, et ainult oma pere koos, üksipäini oma d lapsed...“

Härdasüdamliselt tõi ta köögist uusi toiduvaagnaid:

„Las' söövad lapsukesed, las' söövad kodust liha-leiba. Mine tea, kui hästi need võõraste keedet söögid igakord maitsevad!“

Ja ema murelik silm märkas eluraskuse jälgi juba ühel või teisel näol.

Isa istus uhkena oma suurte laste keskel, uhkemalt kui iialgi enne. Nad näisid kõik elus edasijõudvat, kes hõlpsamini, kes visamalt; nende kõigiga võis aga rahul olla.

Kasutades jutulõnga katket, tahtis isa nüüd ütelda mõne sõna oma lastele. Ta algas nii:

„Mu armsad lapsed! Mulle tulevad täna meele mitmed jõulud möödaläinud ajast... ja mitmed, mitmed aastad selle meie praeguse vana Kodu alustamisest saadik. Küll meie teame emaga, mis vaeva need aastad tähendavad... Teid oli palju ja teie toitmine ja koolitamine nõudis suurt muret ja kulu. Aga, Jumalale tänu, meil on korda läinud majas hoida alati teile l e i b a, puhast, maitsevat, ema enda tehtud rukkileiba. Võikorrake on sagedasti olnud õhuke, ema on silmad vees teda ikka enam pidanud kahandama sedamööda, kui teie suuremaks kasvasite ja rohkem hakkasite tarvitama. Ka murleivakõrvaline on pahatihti olnud kehv — ja uhkust ei näinud te iialgi oma Kodus. Kuid kõike, mis teile on suudetud anda, on antud hääst südamest, mis üle voolas armastusest teie vastu.

Ja siis veel, pidage meeles, lapsed, see leib, mis te olete söönud oma Kodus, on olnud viimse palani a u g a teenitud teie vanemate raske tööga. See töö on vahest olnud väga ränk, nii ränka ei sooviks ma teile kellelegi elus, — aga te võite selle eest seda julgemini kõigile silmi vaadata ja pääle mu surma selle kehva varanduse eneste keskel jaotada, — siin ei ole ainust laastugi, mis ülekohtusel teel saadud. Seda, mu armsad

lapsed, ei või praegusel ajal mitte iga isa oma lastele öelda!
Olgu need sõnad mõõduandvad teie kõigi elus...“

Tõsiselt oli rääkinud isa ja tõsiselt kuulasid teda lapsed.
Tasases ülevas ühismeeses oldi veel koos keskööni.

Ja puhates igaüks oma vanas sängis, püüti veel kord ellu kutsuda endiseid aegu, ja mõeldi rahulduse ja õnnega: Kui hää, et ikka veel alles see vana Kodu, et teda hoiavad alal lisa töökad käed, et veel sulgemata ema armsad silmad! Senni võib ikka veel koguda siia otsima lahutust ühises kosutavas vennasrõõmus, koguma hinge varaks, kui selget, puhast hallikavett, Kodu lihtsameelseid juhatusi ja tõdesid. Siiaagi võib tulla otsima vaikust ja rahu see, kes elus vahest liiga palju on kuulnud, otsima avarust see, kellele jäänud kitsaks kauge maailm.

Kui hää, et püsid ikka veel endisena, meie vana, madal, lihtsameelne Kodu!

JÕULUD VÕÕRSIL.

Siidi Hellivere.

Lookleb, meelitades kaasa,
valge maantee kaugele . . .
Istun aknal kurtes tasa,
pisar veereb laugele.

Valge maantee, vii mind kaasa,
kutsub kallid koduke.

Täna jõuluõhtu kodus . . .
Helinaid täis lumitee . . .
Väike tuba valge, õdus;
talitab sääl emake . . .

Ema, armas, vii mind koju,
kurb on võõrsil jõuluöö.

Lookleb tähte sära saates
koju poole jõulutee . . .
kurdan, vaikne valu vaates
võõrsil vaene lapsuke.

Valge maantee, vii mind kaasa,
kutsub kallid koduke.

MEIE VANAI SA.

Metslaps. —

La oli vana, pika halli habemega, kaelani ulatavate hõbedaste juustega; Ta oli väga vana — meie vanaisa. Kui olin väike, soovisin endale sarnaseid juukseid — hõbedasi, kuldsete otsadega, nagu vanaisal, sest nad olid nii imeselged, sätendavad, hõbedased.

Ja kui hiljemini sõitsin koju jõuluks, siis oli vanaisa rohkem küüru vajunud, kuid pää — ah! Oleksin endale soovinud seda hõbedast pääd, neid silmi, silmi mis vananedes noorenesid.

Vara oli ta tõusnud jõululaupäeval; oli istunud akna alla ning vaadanud unistades kaugele maanteele, oodates laste tulekut. Kullakuku lapsekesed olid alles hilja aja eest ta põlvede vahel siblinud. Ta mäletab selgesti, kuidas pisikest Lillit oli käima õpetanud. Kui vaevane oli olnud, väike kogu kukkus aga jälle pats ja pats maha — aga nutma ei hakanud kunagi; vanaisa aitas üles, võttis lapselapse põlvele, silitas valget pääd — aga Lilli oli nii pöörane rahutu, ikka maha ja maha... Ja kuidas nad olid Kustiga ta kukile roninud suvel, kui vanaisa

päikese käes pikutas ja pannud vanaisale ema tanu pähe ja põlle ette ja jaki selga ja Lilli oli toonud aasalt palju jaanililli ning kullerkuppe, ja vanaisa ei jõudnud küll nuusutada, sest Lilli nõudis kindlalt, et pidi iga üksikut lille nuusutama. Ah! Nad olid kallid ja armsad olnud... alles siinsamas põlvede vahel siblinud — ja nüüd polnud neid enam, olid sääl kaugel, ja vanaisal oli igav, ta ei jõudnud kuidagi jõuluni ära oodata. Kui vahel linnast kiri tuli, siis nihutas vanaisa end tütre lähemale ja lausus:

„Loe õte mulle kah, ma saa neist uutest kirjatähtedest aru ühti.“ — Ja tütar luges, luges, et Lillil minna üsna hästi ja Kusti olla eksami läbi teinud ning lõppeks saatsid mõlemad vanaisale terviseid.

„Või mulle kah ikki — head lapsed, ei tea mitu nädalit veel jõulusse aega peaks olema?“ Vanaisa hakkas arvama — kuid, nädalaid, päivi...

Viimaks tuli jõululaupäev. Hakkas juba hämardama, vanaisa ootas kannatlikult mustis pühapäeva riideis, kirju rätt kaelas. Siis võpatas järsku, kuulatas silmapilgu — naeratas, silus käega üle hõbedase päa, korraldas rinnuni ulatavat habet, tõusis üles toolilt ning äigas käega üle külmetanud aknaruudu. Läänes punetasid talvise eha viimsed punakollased kiired; juba nähti chatähte vilkuvat, ja metsa servalt tõusis naeratades hõbedane kuu. Till, tall... till, tall kõlises kell halli kaelas, ikka röömsamini, mida lähemal kodule. Läbi lumest koormatud metsa traavis hall, ning kuused poetasid hellalt jõuluhelbeid sõitjaile. Jõudsid välja vaikuse templist, hall kiirendas samme, tuluke koduaknast pani värisema sõitjate südamed, ning sahisedes veeris saan läbi lumihange õue.

„Vanaisa ootab akna all“, sõnas Kusti. Astusime tuppa.

„Tere vanaisa, kuidas elad?“, küsisin.

„Oh mis mina, vana inime; saite ikki läbi lume koju, ma ootsi juba hommikust saadik.“

Vanaisa silmad särasid jälle ses kelmikas nooruses, ta oli sel silmapilgul noorem meist kõigist.

Oli soe kodune jõuluõhk ja muutus paratamata soemaks vanaisa läheduses. Meil pragises toas särav jõulukuusk, lad-

vas sätendas hõbedane täht — nagu vanaisa juuks — mõtlesin, ning mu silmad seisatasid jällegi ta pääs. Meid oli koos noori, olime rõõmsad, meie keskel oli ka vanaisa. Vanaisa — kuid täna ei olnud ta mitte vana, ma jäin imestades vanaisa üle mõttese. Ent siis tundsin kätt enese õlal ja vanaisa küsis:

„Kulla lapsuke, miks sa täna nii mures istud, mis sul viga on? — Sa pole sugugi lõbus,“ — ja siis muutus hää valuliseks sosinaks. „Alles olid mu põlvedel, siblisid siin, sasisid mu habet, juukseid . . . nüüd tuled nii harva, oled vahel kurb . . .“ Värisev käsi pühkis palgelt pisara, vanakese noored silmad olid täis lõpmata kurbust. — Siis oleksin tahtnud kiskuda tagasi tüki elust ning olla vanaisa põlvil, sasida juukseid ja jõuluõhtul kahekesi heintel piparkoogist kirju hobust jagada. Siis oli ometi parem — ma polnud siis kunagi kurb ja üleüldse — siis oli parem.

See oli möödaminev kurbus, läinud aegade mälestused tulid meele vanaisale. Varsi oli ta jälle endine, jutustas noortele, kuidas kord ennemuiste tema isa-isa jõuluõhtul hundikarja käes hädas olnud. Ta mõistis elavalt, mõistis ilusasti jutustada, sõnad voolasid kui ammu valmis mõeldud, vabalt, iseäralikult, paitavalt. Ma ei saanud jällegi uskuda, et see, kelle silmad, kelle hing sädeles noorusest, et see oli 94-aastane vanake. Ta võis naljakalt jutustada, ning kui teised naersid, oli ise tõsine, ainult silmad naersid ja iseäralised tõmbed, meeolulised varjundid, käisid üle ta näo. Meid oli hulgake noori, kuid keegi ei suutnud nii tähelepanu kõita, kui see hall noor, kes lamades poolestukil jõuluheintel jutustas mineviku elavaid mälestusi.

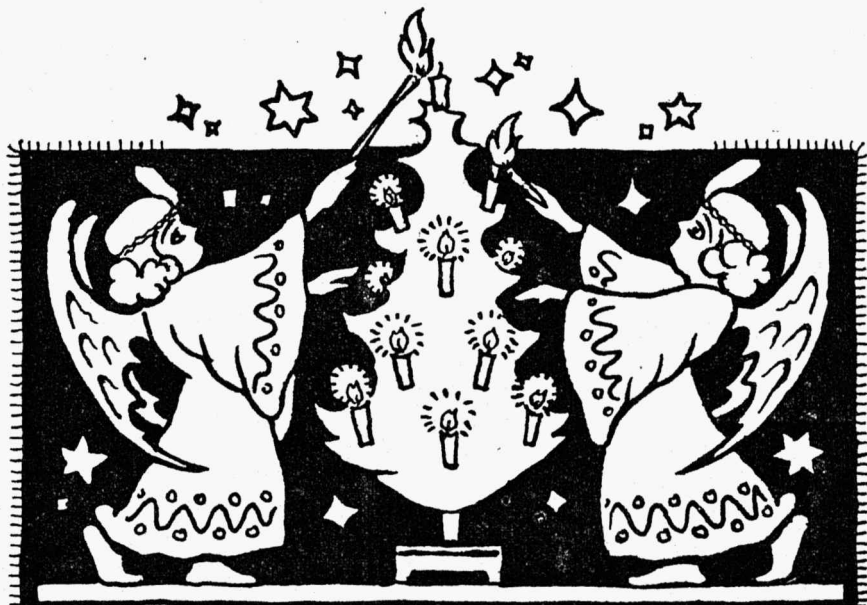
Või olime kõik vanad — tema ükski noor. Milline võis ta veel noorena olla? Ent mul hakkas korraka hirm, hirm, et olengi vana, ja segasena küsisin vanaisalt:

„Mitu aastat sa minust noorem oled?“ — „Et vanem ikki, tahtsid küsida,“ arvas vanaisa. „Ei noorem, noorem,“ vastasin. — „Oh sa kelm ää, või ma noorem!“

„Sina oled tingimata noorem, oled noorem meist kõigist, kes seda julgeb salata. Sa ei lähegi vanaks, sest su hing on vist igavesti nooreks loodud.“

Vanake vaikis, pilk naelutatud põlevaile küünaldele. Siis näitas käega kustuva küünla poole ning sõnas:

„Nagu see küünal kustub, närtsib iga elav keha, aga — hing elab, ning meie oma käes on võim hinge pärastise elu üle, me ise pühendame hingele elu, olgu hääd või halba; meie endi käes on võim ka vanakesena veel noor olla. Teie, noored, olete ise oma õnne sepad; kui saavutate hingelise kokkukõla, igavese eluandjaga, siis olete ise oma peremehed ja teie noorust ei riisu ka vanadus.“

Aeg oli hiline. Vanaisa soovis kõigile „hääd ööd“ ning läks magama. Varsi lahkusime meiega, südamed täis imelikke igatsusi.

Jõulutaevas säras lugematuis tähtis, ma ei saanud uinuda. Kõrguses helises miski, vist laulsid taeva leegionid Kõigevägevamale kiidulaule.

Korruga tundsin, et lendan, lendan nagu valge kajak ning ühes minuga veel palju teisi olevusi. Uduna heljusime läbi õhkude, üle metsade, maade ning siis silmasin all lugematuid riste. Laskusin alla, kõndisin haudade vahel, otsisin vanaisa hauda. Sääl säras eemal kuldne hauakivi: „Mina elan igaveses nooruses“. Põlvitasin haua kõrva, palusin, et vanaisa tuleks

täna, jõulu-õhtul, jälle meile ja võtaks kaasa igavese nooruse. Siis rääkis keegi nagu maa alt: „Ela laps, võida ise endale igavene noorus.“ Ja kõrgusest hakkas alla sadama hõbedasi rahuhelbeid, neid sadas kuhjana vanaisa hauale . . . nagu helisesid kauguses kellad . . . Ärkasin.

Vanaisa istus raamatut lugedes akna all. „Sa elad alles“, hüüdsin. Väljas sätendas talvine päike, kirikuliste hobuste kuljused kõlisesid kaugel . . . Oli hele jõulu esimese püha hommik — täis päikest, täis igavest noorust.

ALEKSIS KIVI „SEITSE VENDA“ — SOOME KIRJANDUSLIK SUURTEOS.

Socmlastel on kaks suurteost, millega nad maailma ees õigusega võivad ühked olla. Need on rahvaeepos „Kalevala“ ja Aleksis Kivi laiapiirdeline romaan „Seitse venda“. Et see viimemainitud teos kirjanik Fr. Tuglase hoolsa ja vaevarikka töö viljana juba tuleval aastal ka Eesti lugejaille kättesaadavaks tehakse, siis ei ole üliliigne juba nüüd ennakult sellega ja ühtlasi ka autoriga tutvuneda.

Aleksis Kivi sündis a. 1834 Nurmijärve kihelkonnas külarätsepa pojana. Juba kohalikus kihelkonna-koolis avaldas ta haruldasi vaimuandeid. Kaheksateistkümne-aastasena ilmub ta

Aleksis Kivi (1834—1872).

Helsingisse, kus ülikooli lõpetab ja valib kõige haledama elutee — tunnustamata ja näljase kirjaniku kutse. Puudus ja kannatamised, millega ta heitles, olid nii suured, et ta nõdrameelseks jäi. Nii siis ühine saatus meie õnnetuma Juhan Liiviga! Fr. Tuglas ütleb monograafias „Juhan Liiv“: „Palju tuletab Liivi isikus ja töis õnnetuma Kivi isikut ja tööd meele. Unistades suurest klassilisest luulest, kulus nende elu kehvuses ühtmoodi nõdrameelsuse hirmsa ämaruseni. Ainus vahe on see, et Kivi oma unistused teostas,

kuna Liivil seks jõudu ei jatkanud. — — — Jumalad ei taha andeks anda meeletumale, kes Prometheuse ihasid oma hinges kannab. Nad maksavad kätte ühel või teisel kujul; õnnetuse must vari luurab kõige suuremate leekide taga.“ Kivi suri a. 1872 38 aasta vanaduses.

„Seitse venda“ (Soome keeli „Seitsemän veljestä“) moodustab unustamata ajajärgu Soome lühikeses ja nii huvitavas rahvusliku ärkamise loos: Runeberg, isamaa laulik, Soome riigihümni looja, Snellmann, rahvusliku ärkamise õhutaja, Lönnrot, Kalevala laulude koguja — need olid selle ärkamise algatajad. Vähem kui aastasada kulus seks, et nende külvile rohke lõikus võis järgneda; niisugune õitseng vastab täitsa Põhjala kevade äkilist tulekut; ja selle ärkamise kõige imesteldavam järk oli soomekeelse kirjanduse kiire õitsemine. Kõrvu vana Rootsi kultuuriga tärkab ja võrsub Soome omapärane kultuur, noor ja tuline, mida Vene võimumedel asjata püüdsid lämmatada. Kõigi tagakiusamiste kiuste lõi ta veel

helevamalt õitsele ja võitis kõige haritud maailma tähelpanu ja poolehoidu. Imestusega avas Euroopa Soome eeposi „Kalevala“; — „Seitse venda“ on selle jätk proosas.

„Seitse venna“ juubelväljaande illustreeris kunstnik Gallen-Kallela, kes juba „Kalevala“ illustreerijana oli tõusnud suure lugupidamise. Poolpaganlik maailm, rahvamuinasjutude ja legendide fantastika, suured usulised mälestused, rahvuslikud müüdid — need on Kallela isiku ja loomingu iseloomustavad põhijooned. Pool aastasada hiljem mõtleb kunstnik luuletaja teose uuesti läbi ja loob selle uuesti imesteldava jõuga. Keegi teine ei olnud seks paremini ettevalmistatud, et Kivilt sädet laenata, mis süütaks meelekujutuse ja ärataks tungi kunstiteose loomisele.

„Kalevala legend äratab minus ikka puht isiklist laadi tundmuse: nagu oleksin selle ise kõik läbi elanud. Kui neid aineid tarvitan, siis ei ole nad mitte paljad illustratsioonid, ei; kõik need kujud joonistuvad mu ettekujutuses kogu oma sügav-elulises reaalsuses ja äratavad minus võitmata tungi neile nähtavat kuju anda. Need kujud elavad minus juba varasest lapsepõlvest saadik. Kalevala legendid on neile vaid kindla vormi annud. Lapsena oli mul juhus mitu korda kuulda, kuidas üks rändaja, kes aegajalt minu koduste pool käis, Kalevala runosid (laule) „vestis“ — ei laulnud, nagu see hiljem Karjalas viisiks oli, vaid nimelt vestis. Nii leidsin Soome Salumaa asukate eluviisis, nende keeles, nende majariistades Kalevala fantastiliste kujude kajastuse.“

Nii jutustab Kallela ühes erakirjas: Sellest ei ole raske mõista kunstniku hingeelu, niisama leida seletust ta loomingule, mis niiväga oma kahesuguse iseloomuga üllatab, kus kõige jämedam realism ühineb kõige kirgulisema idealismiga. Sellest mõistame ka, miks teos, millega Kivi ja Kallela nimed jäädavalt on ühte seotud, nii kallis on soomlaste südamele.

Oma aja kriitika poolt ägedasti maha karjutud teos leidis hiljem õiglast hindamist, kuna ta nüüd juba maailmakirjanduse suurteoste hulka kuulub.

Selle sisust oleks järgmist ütelda:

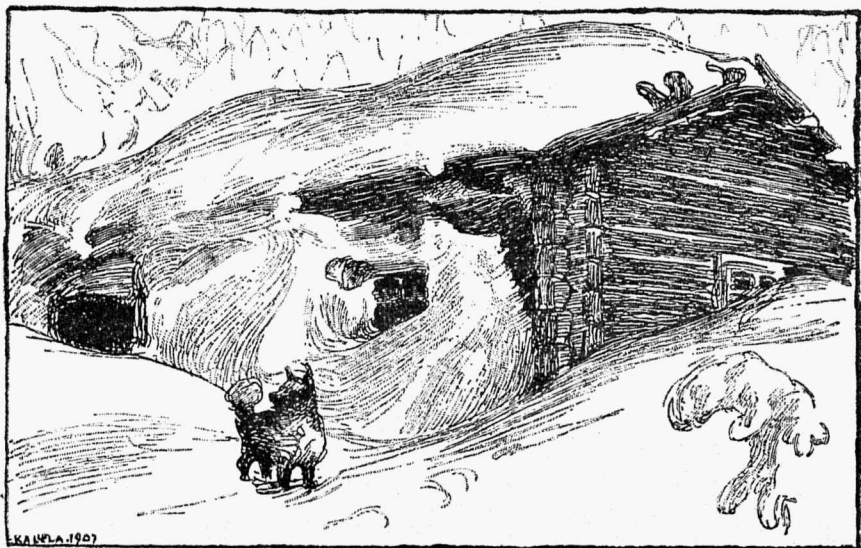
Jukola talus elasid seitse venda: Juhani, Tuomas, Aapo,

Simeoni, Timo, Lauri ja Eero. Nende isa, vahva metsastaja, sai äkki täies mehejõus, metsiku karuga võideldes, surma. Mõlemad, inimene ja karu, leiti lamavat surnult teineteise kõrval verisel maal. Inimene oli jäledasti lõhki kistud, kuid ka metsalisel oli sügavaid pussihaavu kurgus ja küljes, ja ta rinnast oli kuul läbi tunginud. Nii lõpetas oma elu see hirmus mees, kes oma eluajal üle viiekümne karu oli maha tapnud.

Samasugust juhtumisriikast hulkuri-elu armastasid ka pojad. Ema surma järele otsustavad nad pärast pikki vaielusi oma kodutalu Jukolat maha jätta ja asuda Impivaara lagedale nõmmele. Alamaljärgnev lugu „Jõuluöö Impivaara l“, mis Fr. Tuglase tõlkes ja Gallen-Kallela ilustustega ilmub, annaks meile romaani huvitavamana ja juhtumusrikkamana üksikosana käsituse kogu romaanist, mille ilmumist põnevusega jääme ootama.

KATKED ALEKSIS KIVI ROMAANIST „SEITSEMÄN VELJESTÄ“.

Tõlkinud Fr. Tuglas.

n jõuluõhtu. Ilm on pehme, hallid pilved peidavad taeva ja äsja tulnud lumi katab mäed ning orud. Metsast kostab vaikne kohin, teder peab õhtusöömingut urvalises kases, parv siidisabu punetavas pihlakas, ja männiku edev neitsi harakas kannab tulevase pesa jaoks risu. Nii onnis kui uhkes mõisas valitseb rõõm ja rahu, nõnda ka vennaste majas Impivaara raiesmaal. Sest selle ukse ees on õlekoorem, mille Valge Viertola mõisast jõulu auks põrandale laotamiseks on vedanud. Ei võinud vennad siingi unustada jõuluõlgede kahinat, mis oli kaunim mälestus nende lapsepõlve aegadelt.

Kuid toast kostab leili kohin kerise kuumilt kiveilt ja pehme vihtade vihin. Vennaksed võtavad nüüd tublit jõulu-leili. Ja kui viimaks kõrvetav-kuum saunutus oli lõppenud,

astusid nad alla, panid riided selga ja istusid lavitsaile puhkama, mis pinkide asemel olid asetatud piki seinu. Säälnad istusid, ähkides ja higi valades. Leegitsev pird valgustas tuba. Valge krompsutas lahtris kaeru, sest temagi jõulusid oli meeles peetud; tukkudes ja aigutades istus kukk õrrel; Killi ja Kiiski lamasid ahju lähedal, lõuad käppadel, ning Juhani põlvil nurus endine Jukola vana, vesihall kass.

Viimaks hakkasid Timo ja Simeoni õhtulauda korraldama; kuid teised kandsid õlekubusid sisse. Nad avasid koo-vitsad, laotasid õled umbes veerand küünra paksult põrandale, kuid veel paksemalt lavale, kus harilikult omad õhtud ning ööd kulutatakse. — Viimaks oli õhtusöök valmis: seitse auguga karaskit, kaks tammekausi täit karuliha ja õllekibu seisis laual. Ise olid nad õlle keetnud, teraselt meeles pidades, mil viisil ema seda jooki valmistas. Kuid nad olid ta harilikust talupoja õllest kangema teinud. Mustjaspunasena vahutas ta kibus; ja kui tast kannutäie neelasid, siis tundsid pääs juba pisut mühinat. — Kuid kõik nad istusid juba lauas, laskes leival ja lihal ning vahutaval õllet kibus hää maitseda.

A a p o. On siin aga rikkalikult toidupoolist meie ette laotud.

J u h a n i. Söögem ja joogem, poisid, sest nüüd on meil jõulud, jõulud kõigil, nii loomel kui inimestel. Kasta, Timovennas, õlleka vaese Valge kaerahunnikut sääln sõimes. — Vaat nii! mingu selleks vähemalt kannutäis. Sel õhtul ei mingit kitsidust, vaid saagu kõik, nii hobune, koer ja kass kui ka Jukola rõõmsad vennaksed. Kukkmagagu rahulikult ja päriku oma osa homme. Sääln teile, Killi ja Kiiski, vägev kahmak karukoivast, ning sääln sulle, kassiarmetukene. Kuid löö enne kätt, sa pilusilm! — Vaat nii! Ja siis mõlema käega! Vaadake kassi tempusid ja öelge, et minagi pisut õpimeistriks kõlban. Ta annab juba mõlema tassuga ühel ajal kätt ja asetab enese siis istuma kui tõsine taat ning pistab, sihuke peiar, kummagi esimese talluka pihku. Nõndaviisi!

A a p o. Oi seda nalja!

T u o m a s. Mis mees veel vanul päivil peab õppima.

Juhani. On aga see õpetus aegagi võtnud. Kuid ma ei jätnud poissi enne rahu, kuni ta mõlema käpaga õpetajat tänas. Nüüd teeb ta seda kui mees, ja õpimeister on saanud oma tasu. — See alles on kass! Vaat sää! pista tükk karuliha põske. Ja siis Killi ning Kiiski. Nii, nii! „Löö meest, kuid ära löö mehe koera“. Õige! Kuid selle juure tahan lisada: „Löö Jukola Jussi, kuid ära löö tema kassi“.

Eero. Juhani, ulata see õllekibu siia.

Juhani. Seda pead sa saama. Joo, vennas, Jumala loom, joo, sest nüüd on jõulud, ja aidas ei puudu moon. Mis meil siin viga olla? Mis hooliksime, kui kogu see maailm tuhaks ja tolmuks põleks, välja arvatud Impivaara ning selle ümbrus. Elame siin kui Jumala selja taga, omal jalal, ja võime vilistada tigidate inimeste pääle. Siin on meil hää olla. Mets on meie niit, meie põld, meie veski ja meie pesa igaveseks ajaks.

Timo. Ning meie lihaait.

Juhani. Just nii! Siin on hää olla! Tänu sulle, Lauri, selle nõu eest, mille leidsid, et me maailma turult pääseksime. Siin on vabadus ja rahu. Ma küsin veelgi: mis hooliksime meie, kui kuldne tuli kas või kogu selle maailma põletaks, kui aga säästuks põhjapoolne osa Jukola talust ja selle seitse poega?

Timo. Läheks kord kulutuli kogu maailma laastama, siis läheks tuhaks ja põrmuks ka Jukola põhjapool ning veel ta seitse poegagi pääle kauba.

Juhani. Seda tean ma väga hästi. Kuid vaata, kui mees võib mõelda, mis ta tahab, mõelda enese kogu maailma isandaks või tongivaks sitasitikaks. Vaata, ta võib mõelda surnuks Jumala, kuradid, inglid ja kogu inimkonna ja elajad maas, meres ning õhus, mõelda maa, põrgu ja taeva kaduvat kui takutuusti tules ning pimeduse astuvat asemele, kus kukk eluilmas enam Issanda koitu ei kuuluta. Nii lendleb siin mehe mõte, ja kes võib võrkusid selle teele visata?

Timo. Kes võib selle maailma ehitust mõista? Ei inimlaps, kes on tõmp ja rumal kui määgivi jää. Kuid parem

on võtta päevad nagu nad tulevad, lasta neil minna nagu nad lähevad, mingi siis mäele või rappa. Siin ainult oleme.

J u h a n i. Mis meil viga siin olla? Mis puudub?

T i m o. „Ei Jumala arm ega linnu piim“. Ait on täis moona ja tuba soe. Ise püherdame siin õlgedel.

J u h a n i. Püherdame siin kui mullikad kahisevail õlgedel. Võime saunas käia, kui tahame, kui aga tuju tuleb, ja süüa, kui maitseb. — Kuid nüüd oleme juba täis. Ei siis muud, kui aitäh toidu eest ja koristame laua.

S i m e o n i. Oodake, kuni lühikese söögipalve olen lugeanud ja värsikese pääle laulnud.

J u h a n i. Jäägu see sel puhul. Miks ei teinud sa seda enne söömist? — Mine, Eero poju, kui oled noorem, lase tündrist õlut.

S i m e o n i. Sa ei luba siis jõuluõhtu auks laulusalmikest laulda?

J u h a n i. Ei ole meist ju laulumeesteks, kulla veli. Laulgem ja lugegem omas südames, see ongi Jumalale kõige meelepärasem ohver. — Kuid sääl ongi jälle õllekibu, kobrutav ja vahutav kui Kyro kosk. Passiibo, poju! Laskem siit maitseada! Viska, veli Tuomas, ja õieti mehe moodi.

T u o m a s. Ses asjas ei viivita ma kaua.

J u h a n i. Nõndap mees rüütab. Sihukesed lonksud teevad meie kurkudest otse kõstri-kõrid.

S i m e o n i. Heitkem juba magama, te metslased.

J u h a n i. Öid on palju, kuid jõulud on ainult kord aastas, ja sellepärast pidutsegem nüüd. Rõõmutse, sina jõulumaja, rõõmutse, kogu Israeli maa! Sel ööl, just selsinatsel silmapilgul on sündinud suur ime Paabeloni linnas. Rõõmutsegem! — Mis peaksime mängima? Kas teeme pimesikku? tapame siga, või mängime kingseppa?

S i m e o n i. Või nii! Või peaksime veel mässama kui vallatud jõnglased? Jäta rahu!

J u h a n i. Poissmehe põlv pole muud kui tants. Eks ole nii, Timo?

T i m o. Hi, hi, hi!

J u h a n i. Eks ole nii?

T i m o. Küllap ta nii on.

E e r o. Just nii, kulla Jussi.

J u h a n i. Ütles rebane jänesele. Õigus! Seda elu mak-sab elada; on vahel lõbuski ja paneb kannad pisut kerkima. — Tantsime kasakat; ses suhtes olen mina meister. Vaadake!

A a p o. Tea, kas meie õlu annabki hoogu?

J u h a n i. Kummuta kolm kannu kurku, kas ei tunne siis väikest vinti sääl ärklitoas? — Kuid laula, Eero, kui Jussi-poju tantsib. Lase lahti!

E e r o. Mis sorti tahetakse?

J u h a n i. Üks ta puha, kui see ainult kajab ja kõmab. Lase, poju, tõmba, nii et põranda palgid tõusevad! Laula, sina saarmapöeg, laula, kui mina tantsin, hüppan nagu oinas, hüppan üles laeni. Laula!

E e r o. Tahan katsuda.

„Lajagu mu lauluviis,
Nüüd on meil ju jõulud;
Nüüd on õlut aamid täis,
Kibud täis ja kruusid;
Aamid täis, aamid täis,
Kibud täis ja kruusid!“

„Anjapõllu laada pääl
Õlut, viina joodi,
Musta härja hinna eest
Nood pulmakingid toodi,
Toodi, toodi;
Musta härja hinna eest
Nood pulmakingid toodi“.

Jussi, pussi, Jukola Jussi!

A a p o. Vait, Eero, ära vihasta teda.

J u h a n i. Laula päälegi; ei ma vihasta; laula päälegi,
et ma ei tarvitseks ilma muusikata tantsida.

E e r o. Jussi, pussi, Jukola Jussi!

„Jussi, Jassi, jahukoonu,
Põrsa pahna peesitaja...“

T i m o. Hi, hi, hi! Oh mis hullu sa lauladki.

J u h a n i. Laula päälegi, laula päälegi. Ega ma vihasta.

E e r o. „Jussi, Jassi, jahukoonu.“

Ma laulan ja napsutan veel sõrmigi juure.

„Põrsa pahna peesitaja,
Seasulu soendaja!“

Jussi, pussi, Jukola Jussi!

„lida astus aeda,
Tahtis järgi kaeda,
Kuhu kallim jäänd,
Kuhu kallim jäänd“.

„Kui mulle kostis mu kulla hää,
Esimest kord teda trehvates,

Arvasin olevat pilve pääl,
Seraviimide salga sees;
Arvasin olevat pilve pääl,
Seraviimide salga sees“.

Jussi, pussi, Jukola Jussi!

„Mäletad kas, Maie,
Kuis maasikaid söödi
Ja lustimängu löödi?
Tralla ralla laa!
Maasikaid söödi
Ja lustimängu löödi
Tralla ralla laa!“

Jussi, pussi, Jukola Jussi!

„Hoia sina, Aadu armas,
Jussi kohta sõimu,
Seda tead sa väga hästi,
Et on Jussil võimu.
Jussi astub linnas,
Lamba laba rinnas;
Ühtekokku oleme
Kõik me samas hinnas.“
Tralla ralla laa!

„Viluoja Viidik
Ja Palupära Priidik
A'asid Peedu pulli
Teistre Tooma talli.
Ralla ralla laa!
A'asid Peedu pulli
Teistre Tooma talli!“
Ralla ralla laa!

„Oi mind meest meeletumat,
Mis ma võtsin ette!
Talu mul on kodukülas,

Ja ise kannan kette;
Talu mul on kodukülas,
Ja ise kannan kette.“

Juhani. Nõndaks aga! Niiviisi! Ega siin ketid koor-
ma. Laula edasi!

Eero. Jussi, pussi, Jukola Jussi!
Jussi, Jassi, jahukoonu,
Põrsa pähna peesitaja,
Seasulu soendaja!
Jussi, pussi, Jukola Jussi!

Kas ei jatku juba?

Juhani. Enam! Tantsime kui Karja-Mati pulmas.
Enam! Enam! — Karja-Mati pulmad!

Simeoni. Isegi kukk kiljatab selle jumalavallatu jandi
ja mürgli pärast.

Juhani. Suu kinni, kukk, ja ära sääl kõkuta!

Tuomas. Saab juba sellest, Juhani.

Aapo. See türgitants võtab sul hinge välja.

Juhani. See on ruskitants. Eks ole nii, Eero?

Eero. See on juskitants.

Juhani. 'Olgu nii, ja tulgu siis veel paarkümmend hüpet
seda juskitantsu.

Simeoni. Sina meeletu mees!

Timo. Vaat nii, vaat nii! Hi, hi, hi! No võtku sind
pagan!

Juhani. Eest ära! Muidu trambin su pudruks, nagu
kasaka hobune purjus laadamehe. Hih!

Aapo. On aga see rihma ots sääl su taga leilis. Küll
see kimmub, kimmub üles, kimmub alla, pekstes meest kord
vastu selga, kord vastu kanikaid. Oh sind!

Juhani. Lalla, laa, laa! See alles oli tuuseldus. Heh-
heh! — Teine kord omas elus tantsisin. Esimene kord juhtus
see Karja-Mati pulmas, kus ei leidunud rohkem naisepoolist kui
kolm eidetudi, kuid mehi suur kari. Kui aga Mati meile paar
tassi kibedat kohvipunssi nina alla pani, vaat siis polnud muud,
kui läksime põranda laudu vihtuma, meie mehed oma vahel; ja

siis alles hoigas patune maa meie all. Vaesed vanamoorid tänasid õnne, et sest saunast pääsid; me oleksime nad ju räbalaiks tantsinud. Oh sind paganat küll ometi! — Kuid nüüd riided särgini seljast maha, ja üles lavale. Kuid ega me kohe veel silma kinni pane, vaid vestame sääl lava soojuses vahutava õllekibu ääres ja tõrvase pirru lõkenduses lõbusaid lugusid ning muinasjutte.

Nad tõmbasid riided seljast, täitsid veel kord kibu õllega ja astusid üheskoos lavale. Sääl istusid nad kõik särgiväel õlgasemel hauidvas kuumuses. Usinalt käis vahutav kibu mehe käest mehe kätte ringi ja palgi praos lõõmas männipirru kuldne leek. Kuid siis torkas Juhani pähe mõte ja langes ta suust lause, mille tagatipuks oli raske õnnetus.

Juhani. Siin nüüd peesitame end kui päravorstid ahju õlgedel, ja soojust annavad meile kuumad kerise kivid. Eero, viska õieti kerisele kannutäis õlut, et teaksime, kuis ka odramärjukesel leil maitseb.

Tuomas. Mis hull mõte see oleks?

Juhani. Tore mõte. Viska.

Eero. Ma tahan vanema sõna kuulda.

Juhani. Paar kannu õlut kerisele!

Tuomas. Mitte tilkagi! Kui ma säält vähematki susinat kuulen, siis on see õnnetu, kes seda on teinud.

Aapo. Ärgem raisakem hääd jooki.

Timo. Pole meil rikkust, et õlleleilis elada, kaugeltki mitte, kaugeltki mitte.

Juhani. Oleks aga lust seda maitseteda.

Tuomas. Mina keelan seda kindlasti.

Juhani. Oleks aga lust seda maitseteda. — Võit äsjases maadluses on Tuoma kuklakarvu suurel viisil kergitanud, ja nüüd mõtleb ta oma hääksarvamise järele siin majas valitseda. Pea siiski meeles, et mõru sapp, kui ta õieti paisub, poisile kakeluses seitsme mehe jõu annab. Nii või teisiti, kuid minu silmad ei mõtlegi veel sinu viibet oodata.

Simeoni. See on maadluse vili, puha maadluse vili!

Juhani. Anna üks kähvak, Eero. Mina vastutan asja eest ja kaitsen sind.

Eero. See on vanema käsk, ja mina pean kuulama; muidu on mul otse jõuluööl hundipass pihus.

Siis täitis Eero väledalt Juhani tahtmise, hambaid ühte purre ja huuli kelmiks muigeks pigistades, ning peatselt kostis keriselt laksak ja kohe selle järele kõva kohatus. Nüüd kargas Tuomas julmana üles ja tormas Eero poole, kuid Juhani ruttas nooremata venda kaitsema. Sellest tõusis nüüd üldine rüeslus, mille hoos põlev pird lavalt alla põrandale paisati. Vennaste tähelepanemata süütas see sääl peatselt tule õlgedesse. Nagu ring vee pinnal ühtlaselt ja kõigile poole laieneb, nii suurenes ühtsoodu ka tule hele sõõr põrandal. See ulatus ikka kõrgemale ja puudutas juba lava, enne kui majaelanikud eneste all hädaohtu märkasid. Kuid hilja märkasid nad seda, et veel midagi päästa, pääle oma ja loomade elu, kes majas leidusid. Leegid lainetasid juba laialt, ja suur oli häda ning möll. Kõik tormasid ukse poole, mille avanedes mehed, koerad, kass ja kukk hirmsa kisaga pea ühel ajal välja kargasid. Näis, nagu oleks maja nad ühes suitsuga omast kurgust välja lumisele maale oksendanud, kus nad nüüd seisis, võidu kõhides. Kuid viimsena astus Lauri välja, päitseid pidi Valget talutades, kes muidu igatahes tulikahju ohvriks oleks jäänud. Akende väikestest aukudest ja viimaks nii uksest kui katusest tungis juba vägivaldne leek välja. Leekide keskel lõõmas Impivaara tugev maja. Kuid lumisel väljal seisis maja elanikud kaitseta, sest ka süsionn, nende esimene sinne päävari, oli juba maani maha rebitud, ja ait oli harvalt ehitatud nagu harakapesa. Sääl siis seisis vennaksed, ja nende ainus kaitse tuulte ning pakase vastu oli takune, lühike särk. Isegi mütse päakatteks ega viiskusid jalga ei suutnud nad tulest päästa. Endisest kraamist olid alles ainult püssid ja tohiku paunad, mis enne leilivõtmist aita olid viidud. — Kuid lumes seisis vennaksed, kõik selgadega vastu kohisevat tuld, kord paremat, kord pahemat jalga kergitades ja soendades; ning punetasid need lume ja tule hautatud jalad, punetasid kui hanide varbalestad.

Nad nautisid viimast hääd, mis nende maja neile veel andis, nautisid tule soojust; ja suur oli nende tuli. Vägevalt tõusis leek kõrgusse, kõigile poole kumas hõljuv valgus, ja sammalsuised kuused mäeharjal naeratasid mahedalt kui koidu tules. Tõrvaskändude virnast tõusis suits pilvedesse, paks ja pigimust, ning keerles koonaldena taeva kummi all. Kuid raiesmaal ja ümbruses oli valge, valitses punerdav päev talveöö südames, ja imelikku viirastust võõrastades vaatasid linnud piiludes puude lumiseilt oksilt, kuis Impivaara vägevalt ehitatud maja söeks ning tuhaks muutus. Kuid vihaseilt juukseid kiskudes ja mures seisid vennaksed sääil ümber, seisid kõik seljaga vastu tuld ning tõstsid kordamööda jalataldu soendava tule poole. Pikkamööda vähenes ometi nende tuli, vajus lõppeks tukkidenä alla, ja tuhandeist praksuvaist säde-meist täitus öine õhk. Hirmuga panid siis vennaksed tähele, et taevast selgeks hakkas lööma ja tuul lõunast põhja pöördus. Ilm oli soojast pakaseks muutumas.

A a p o. Tulest pääsime, kuid pakase olvriks. Vaadake: taevast selgub ja külmalt puhub juba põhi. Vennad, hädaoht on hirmus.

J u h a n i. Surm ja needus! Kes on kõiges selles süüdi?

T u o m a s. Kes! Sa tuleroog küsid veel? Kui ma nüüd õieti teeksin, siis virutaksin su sinna tulisesse tuhka praadima.

J u h a n i. Ei iial tee seda üks Tuomas, ei iialgi. Kuid neetud olgu see mees, kes selle põrguöö toime pani!

T u o m a s. Ta neab end ise.

J u h a n i. Neetud olgu see mees, nimelt Tuomas Jukola.

T u o m a s. Ütle seda veel teine kord.

J u h a n i. Tuomas Juhani poeg Jukola on kõiges selles süüdi.

A a p o. Tuomas!

S i m e o n i. Juhani!

L a u r i. Tasa!

T i m o. Nüüd ei pääse te üksteise kallale, ei pääse, teie sänid. Ja, ja, oleme viisakalt ja soendame end vennalikult.

Simeoni. Te jumalavallatud!

Aapo. Eemale viha ja riid, kui meid kõige armetum surm ähvardab.

Tuomas. Kes on süüdi, kes on süüdi?

Juhani. Mina olen süütu.

Tuomas. Süütu! Tuli ja välk! ma söön su elavana!

Aapo. Korralikult, korralikult!

Simeoni. Jumala pärast, korralikult!

Aapo. Süütu või süüdlane, see jäägu nüüd otsustamata, kui meie ainus pääs on põgenemine. Meie maja on tuhas ja pea alasti seisame hangel. Mis on väärt see takuse särgiräbal? Hää siiski, et meie püssid ja laskemoon sinna aita jäid, sest sõjariistu on meil nüüd tarvis. Teerimäelt kostab huntide huluv hääl.

Tuomas. Mis peame siis tegema?

Aapo. Ei tea muud nõu, kui et Jukola poole kiirustame, kiirustame kahvatu surma nimel. Kaks meest ratsutagu ühtsoodu Valge seljas ja teised jälgigu jookstes. Nii sündigu: korda mööda jookstes, korda mööda ratsutades. Hobune aitab, et siis kogu tee pole tarvis hange tallata, ja ehk pääseme veel Jumala abiga.

Juhani. Kuid meie jalad on kui küpsetatud naerid, enne kui Jukola toas seisame, põleva ahju paistel.

Simeoni. Sääl on siiski meie ainus lootus. Ja sellepärast rutakem. Tuul kasvab juba ja taevavõlv selgub. Rutakem!

Eero. Meie surm on tulnud!

Juhani. Sääl on siis Jukola seitse poega!

Simeoni. Meie häda on hirmus, kuid Jumal taevas on vägev. Rutakem!

Tuomas. Püssid ja paunad aidast välja!

Juhani. Kohutav öö! Siin ähvardab meid paukuv pakane, sääl näljased, huluvad hundid!

Timo. Oleme hädaohus, nii Valge kui meie ise.

Juhani. Meie ise veel suuremas. Alasti mees, nii olen kuulnud, on hundile talvel meelepärane roog.

T i m o. Ja mees ning siga, nii olen kuulnud, maitsevad ühteviisi, ja see on teada, et siga on talvel kriimsilma maiusroog. Meid ootab ees kuri lugu, seda ei või salata.

J u h a n i. Mis peame tegema?

A a p o. Jukolasse kui pisuhännad läbi öö, enne kui pakane kasvab ja meie vere põletava külmusega jäässe kisub. Jukola poole üle huluva Teerimäe! Huntide vastu on meil sõjariistad, kuid pole härmahabemes kuninga Pakase vastu.

T u o m a s. Siin on püssid ja paunad. Nüüd püssid õlale ja pambud selga igamees ja kaks hakaku ratsutama, me teised ledume järel nii palju kui võime. Kuid rutakem, rutakem meie surematude hingede nimel!

J u h a n i. Põhi selgub ja tähed säravad. Ho, hoi! Kuid rutakem!

T u o m a s. Kõik on valmis. Hüpake selga, Eero ja Simeoni, ning hakake Jukola poole ratsutama, kuid nii, et me ikka hobuse kondis püsime, meie, kes jala teie järel lumes laseme.

Nii läksid nad teele: alasti, seljas ainult takune särk, ja igaüks oma pauna seljas ning püssi õlal või käes hoides. Nii läksid nad talvisele, öisele teele, pakase eest põgenedes, mis Põhjala rabasoist nende kallale tormas. Kuid ta ei tulnud ometi kõige hirmsama näoga, ilm ei muutunud seekord siiski kõige valjemaks. Tõsi küll, taeva otsaesine paljastus aegajalt, kuid purjetavad pilved peitsid selle jällegi, ning tagasihoidlikult lõõtsus põhja tuul. Vennaksed olid ka külmaga tuttavad, mõneski paukuvast pakases oli nende nahk paksuks pargitud, ja varem olid nad vallatute poisijõnglastena tihti tundide kaupa palja jalu liangedes tallanud. Kuid kole, kohutavalt kole oli nüüd siiski nende teekond Impivaarast Jukolasse. Ägedalt kihutasid nad edasi, südamel ahastav hirm. Ees, Valge seljas ratsutasid Eero ja Simeoni, teised jälgisid jookstes nende sabas, tallates laane lund, mis jookstust ümberringi tuiskas. Kuid Impivaara raiesmaal, hõõguva kerise lähedal, istusid kass ja kukk, nukralt kustuvasse tulle piiludes.

Küla poole kiirustasid vennaksed, jätsid selja taha juba Sompioo ja lähenesid Teerimäele, kust ikka veel huntide kohutav hulung kostis. Kuid kuusikus, soo ja Seunala Mati raiesmaa vahel vahetati ratsutajaid: maha tulid Eero ja Simeoni ning kaks vennastest ruttasid nende asemele. Viivitamata jätkasid nad jälle teekonda, kihutasid mööda nõmme selga, üle Viertola tee ja säält läbi avara, kohiseva männiku. Kuid lõppeks lähenes kaljune Teerimägi, ja äkki vaikus huntide paljukõriline hääl. Peatselt seisis nad mäe harjal ja lasksid hobusel hinge tõmmata; ratsutajad tulid jälle seljast maha ja kohe hüppas kaks nende asemele selga. Veel seisis nad lumisel kaljul; põhja tuul lõõtsus, taevakumm selgus jälle silmapilguks ja odamuse sarv näitas, et kesköö juba mööda.

Kuid pärast pisukest puhkust kiirustasid nad jälle mööda siledat mäeteed alla, ja kui see oli lõppenud, astusid nad pimedasse kuusikusse, ning õudsenäoliselt seisis loodus nende ümber. Kahvatuna vaatas kuu alla, öökullid kisasid ja siin-säält laane põues seisis õudne viirastus, mis paistis kui kohutav suur metsa

karu: langenud kuuskede kõrgele kerkinud, sammaldanud juured. Liikumata kui jäätanud viirastused vahtisid need karukujud imelikku reisiseltskonda, kes hirmsa hooga neist mööda jooksis. Nii vaatasid nad liikumata, kuid nende vahele ja ümber tekkis peatselt sünges kuusikus liikumine. Sääl ringlesid näljased hundid vennaste lähedal, liginesid neile ikka enam ja enam. Kord ees, kord taga, viskudes üle tee, kord tee kummalgi pool paistis kuuskede vahel nende välgatav jooks. Tigidaina, verejänustena jälgisid nad Impivaara öiseid pagulasi; ja murdudes praksusid ning ragisesid kuusejuurte kuivad harud. Vabisedes ja turnates jooksis pelglik Valge; ning mees, kes esimesena ratsutas, suutis vaevalt ta kihutamist taltsutada. Kuid ikka ninakamaks kasvas kiskjate julgus. Verejänustena lõõtsutades viskusid nad tihti meeste lähedalt mööda; ja hirmutuseks paugatasid aegajalt vennaste püssid, kord paremale, kord pahemale poole. Sellest ei heitunud hundid omleti mitte kaugele.

Tuli vastu Kiljava lage, tulikahju põletatud nõmm, kus siin-sääll kuivanud männatüvi seisis, kotka ja öökulli istekoht. Siin läks huntide viha juba hirmuäratavaks, ja suur oli meeste hädaoht. Seekord ratsutasid Tuomas ja Timo, kuid teised, kes jalgsi järel jooksid, seistasid äkki ja lasksid pea ühekorraga vägeva paugu tagaajajate vastu, kes sellest hirmudes nüüd pisut kõrvale tõmbusid. Mehed hakkasid jälle edasi kihutama; kuid ei viibinud kaua, kui nende lähedal uuesti huntide luurav parv kihises, ning hädaoht oli suurem kui kunagi enne. Siis peatas Tuomas hobuse ja hüüdis valju häälega: „Kelle püss on tühi, see laadigu silmapilk! Ta rutaku tule ning tuisuna!“ Nii ta hüüdis, kargas maha, käskides Timot kõvasti Valget hoida. Vennaksed seisisid nüüd ja laadisid ega tunnud külma, ei jalus ega muis kehaliikmis. Seisid ka kiskjad viiekümne sammu kaugusel meestest, järelejätmata nende poole omi ahneid silmi lüües, händadega ägedalt vehkides. — Ja pilvist lagedana õhkus taevakumm, kust hele kuu nüüd alla nõmmele vaatas.

T u o m a s. Kas püssid on laetud?

A a p o. See on tehtud. Mis on su kavatsuses?

Juhani. Kõik jällegi ühekorraga!

Tuomas. Ei, kui elu on teile armas. Ikka olgu mõni tuliraud laetud; seda pidage meeles. Lauri, sinul on kõige osavam käsi ja terasem silm, tule siia mu kõrvale.

Lauri. Siin seisan. Mis sa tahad?

Tuomas. Näljane susi sööb ka oma verise venna. Kui nüüd selle asjaga hakkama saaksime, siis oleksime päästetud. — Katsume. Sihime, Lauri, toda esimest pahemal pool ja laseme ühekorraga, teie teised aga säästke tuld. Lauri, sihi nüüd teraselt kui kotkas ja anna valu, kui ma ütlen: nüüd.

Lauri. Mina olen valmis.

Tuomas. Nüüd.

Siis lasksid nad mõlemad, samal silmapilgul, ja laiali pahvatades põgenesid hundid. Ometi jäi üks neist maha, roomates teiste hulka püüdes, kuid viletsalt õnnestas tal see. Kõige jõuga kihutasid mehed jälle edasi: kuus vennast jooksis jala, ainult Timo üks ratsutades ees. Ja nii kulus vähe aega. Varsti peatus huntide põgenemine, nad tulid tagasi, ägedalt jälle öiste pagulaste salga järele pöördes. Kahises õhkulendav lumi ja kõmises Kiljava lage nõmm, kui nad karjana kallale tormasid. Tulise hooga jõudsid nad tolle veres viskleva seltsimehe juure, tormasid tast mööda, kuid pöörsid peatselt ümber, sest vere veetlev lõhn lõi nende sõõrmetesse. Nad kargasid ümber: hännad vilksatasid, lumi tuisatas ja tuld lõi öös himu ning viha silm. Siis kargasid nad karjana hirmsalt hambaid irvitades haavatud venna kallale, ja tõusis nõmmel kohutav kisklus ning ähin; avaruse sambad oleks arvanud maha raskatavat. Maa vappus ja lumi muutus peletavaks pudruks, kui endised sõbrad laane poega puruks rebisid, kelle vere Tuomani ning Lauri tabavad kuulid voolama olid pannud. Kuid siis valitses hääletus jälle öisel nõmmel. Kuuldus ainult vaikne ähkimine ja paukusid luud, kui veriste nägudega ja välkuvate silmadega kiskjad rebides oma ohvrit õgisisid.

Kuid juba kaugel kohutavaist vaenlastest rändasid vennaksed; ja armsana oli kostnud nende kõrvus huntide surmahulung Kiljaval; see oli neile pääsmise magus ning hää sõnum.

Neile lähenes Kuttilla avar niit, mille ümber nende tee viis üle künklike koha. Kuid ajavõitmiseks otsustasid nad nüüd otse üle niidu minna. Üheskoos tormasid nad vastu aeda, see murdus maha, ja Valge, kes nüüd jälle kaht venda kandis, astus üle langenud aia ning jooksis mööda niidu siledat pinda, vendade poolt ühtsoodu taga kihutatud. Kuid viivitamata kiirustasid järel need vennastest, kelle kord oli nüüd jällegi lund talata. Põiki üle niidu läks talvetee kirikukülla, ja teemehed, kolme hobuse ning kolme reega, sõitsid just parajasti sel teel. Kuid sandil kombel ehmatasid nii hobused kui mehed, kui venakseid põhja poolt enestele nägid lähenevat. Nad nägid kuuvalgel seitset meest särgiväel, püssid õlal, oma hobusega esile kiirustavat. Ja nad arvasid, et parv vihaseid vanapaganaid Impivaara koobastest nende kalale tormab. Suur oli kihutamine ja kisa niidul. Kui pöörapäised kihutasid teeliste hobused, kihutasid sinna, kihutasid tänna, ja mõni mees kisendas, mõni palvetas, mõni needis ning manas rõkkava häälega. Kuid vennaksed lõid vaevalt silmagi selle mürgli pääle, nad jooksid meeletult üle Kuttilla niidu Jukola poole, ning suitsuna lõhkes lumi nende ees. Tuli vastu teine niidu aed, nad tormasid üheskoos pääle, see murdus raginal maha, ja peatselt rändasid nad jälle künklikel teel.

Kuid oli see öö neile kole ja hirmus. Nad jooksid kõigest jõust, jooksid lõõtsutades, ja kahklus paistis nende tarretanud pilkudest, mis järelejätmata nende endise kodu Jukola poole olid sihitud. Nii kihutasid nad sõnalausumata ikka edasi, ja nobedalt põgenes lumine maa nende all. Kuid viimaks Põhja-põllu rinnakule jõudes nägid nad kahvatus kuuvalguses mäe kallakul Jukola talu, ja pea ühekorraga kostis nende suust: „Jukola, Jukola!“ Säält jooksid nad pärimäge alla, kargasid üle Ojaniidu kui tiivustatud tondid ja viskusid jälle üles mäele, ning seisid maja lukustatud künnisel. Neil polnud aega kolistada ega sisselaskmist oodata, vaid nad paiskusid kõige jõuga pääle ja mürtsudes ning kolistes lendas eestoa tugev uks pärani. Kära ja müdinaga tormasid nad eestost kambri ning säält tuulispääna ahju koldele, kust kallis soojus neile

vastu hingas. Kuid üpris ehamatas nahkuri unestsegane pere, arvates, et röövliid kallale kipuvad.

Nahkur. Mihuke metslane säärasel kombel just jõuluöö! ausa mehe maija tungib? Vasta; mu püss on valmis!

Tuomas. Jäta oma püss rahule, mees.

Aapo. Ära lase oma talu rahvast.

Juhani. Jumal paraku, me oleme Impivaarast.

Timo. Endise Jukola seitse poega!

Simeoni. Issand heitku meie pääle armu! Seitse hinge on igaveseks ajaks minemas otse selsinatsel hirmsal silmapilgul. Issand halastagu meid!

Juhani. Tuli põletas metsas meie tubli maja ja kõik meie kraami niisama. Punusime nüüd siia kui jäneksed, ilma mingi muu riidehilbuta ilul kui särgiräbal, mehe lühike särgiräbal. Ja see oli hirmus lugu.

Nahkuri perenaine. Jessuke hoidku!

Nahkur. Oh teid õnnetuid!

Juhani. Jah, kas see on enam kord või kohus? Siin istume nüüd kui harakad, Issanda halastuse järele kisendades. Ah! ma pean nutma.

Perenaine. Vaesed lapsukesed! Rutta, vanamees, võta tuli üles.

Eero. Oi õnnetut ööd, oi meid õnnetuid!

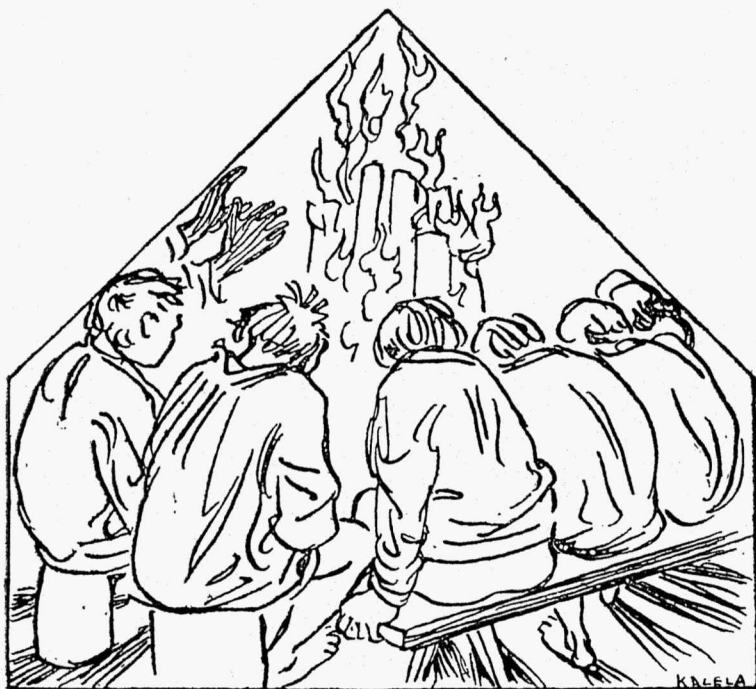
Aapo. Oi õuduse ööd, oh!

Simeoni. Ah ja oh!

Juhani. Ära nuta, Eero; ära nuta, Simeoni; ära häldalda ühtki, Aapo! Ära nuta, ära nuta, mu veli Eero; sest nüüd oleme ulu all. Kuid see oli alles Türgi marss!

Aga rõõmsalt lõomas kasehalgude tuli, mille armsas õhetuses vennaksed end meeltmööda soendasid. Kui nad sää! mõne aja olid seisnud, seitse meest rivis, asusid nad laua juure liha, leiba, vorste ja soojaks tehtud õlut maitsema. — Kuid kui vennaksed olid söönud, vajasid nad õlgedest voodi pikali, ja peatselt unustasid nad elu võitluse, mässituina une õrna loori. Magusalt magasid nad, ja kaua soendas neid lõkendav tuli,

kuni ta nõrkes ning söendus. Siis sulges perenaine pellid, ja ahjust voolas tuppa magus soojus; selle järele laskus ka perenaine jälle voodi, ning uuesti oli toas üldine vaikus. Kuid väljas hüples pakane raksudes mööda aedu, põhja tuul lõõtsus võimsalt tähtsärava taeva all, kust kahvatu kuu muheldes alla vaatas.

TALVEÔHTU.

H. Vühner.

Taeva täheksed,
selged sädemed —
pilved pimedad
katsid kinni nad.

Küünlad kustunud,
valgus varjatud.
Tuuled tänavas
kurvalt kaebamas.

PRINTS JA KERJUS.

Mark Twain.

(Järg.)

XXIX. Kroonimispidu.

Läheme paar tundi tagasi ja asume Westminsteri abteisse vaatama, mis sääl selle mälestusväärt kroonimispäeva hommikul kella nelja paiku sündis. Me ei ole ilma seltsita; sest kuigi alles öö on, näeme tõrvikute valgustud rõdudele juba rahvast koguvat, kes seitsme-kaheksatunnilise ootamisega lepib, et aga kuninga kroonimise vaatlusest mitte ilma jääda.

Ümberringi on vaikne, tõrvikud põlevad tuhmilt, aeg venib õige pikkamööda. Viimaks ometi paneb viivitav päevavalgus enese maksma, tunglad kustutatakse, ja mahe videvik immitseb läbi avara hoone. Kõik uhke ehituse jooned tulevad nüüd nähtavale, kuid hämaralt ja nagu unistades, sest päike on kerge pilveloori all.

Aeg kulub, — üks tund — kaks tundi — kaks ja pool tundi; siis teatas tume suurtükimürin, et kuningas oma hiilgava rongiga viimaks pärale oli jõudnud; ootavate hulkade meeleolu tõusis. Kõik teadsid, et veel aega oli, sest kuningas tuli enne pühaliku talituse jaoks riidesse panna ja ette valmistada; kuid seda vaheaega võis mõnusasti kasutada pikis piduriideis riigipeeride vaatlemiseks.

Nüüd ilmusid ametkuubedes ja miitrades kirikupääd oma saatjatega saali ja asusid neile määratud kohtadele; neile järgnesid lordprotektor ja teised kõrged riigiametnikud, kelle järele omakorda osa raudriides ihukaardiväge kirikusse sammus.

Tükk aega valitses vaikus; siis puhkesid märguande pääle võiduröömsad, hõiskavad muusika akkordid, ja Tom Canty, pikk kullaga tikitud kroonimiskuub seljas, ilmus uksele ja astus platvormile. Terve juuresolijate kogu tõusis püsti, ja algas tunnustamise talitus.

Siis ujutas vägev hümn kogu saali oma helivoogude alla, ning sarnasel teadustusel ja tervitusel juhatati Tom Canty aujärje juure. Alustati mõjukal pühalikkusel vanapärased talitused, kuna rahvas põnevalt päält vaatas; ja mida rohkem need talitused lõpule kaldusid, seda kahvatumaks muutus Tom Canty nägu, ja suur ning järjesti suurenev nukrus ja tusk asusid ta hinge ja närised ta kahetsusest vaevatud südant:

Viimaks jõudis lõputalitus kätte. Canterbury pääpiiskop tõstis Inglise krooni paigalt, millel see puhkas, ja hoidis selle

üle väärkuninga väriseva pää. Samal silmapilgul helkis vikerkaariline sära läbi avara ruumi, sest kui üks mees tõstsid kõik uhked aukandjad endi kroonikesed ja hoidsid need endi päade kohal — ning tardusid sellesse asendisse.¹⁾

Surmavaikus täitis abtei. Sel põneval minutil pandi üht üllatavat kuju tähele — üht kuju, mida ükski vaatlemisse süvenenud juuresolijaist polnud märganud, enne kui ta äkki suurel pääkäigul nähtavale tuli. See oli paljaspäine ja paljasjalgne poisike, kelle viletsad riidenärid iga silmapilk ähvardasid seljast variseda. Ta tõstis oma käed pühalikkusega, mis vähe kokku käis ja ta rāpase, lohaka välimusega, ja lausus järgmised hoiatussõnad:

„Keelan teid Inglise krooni selle kurjategija pähe panemast. Olen kuningas!“

Jalamaid haaras mitu vihast kätt poisikesest kinni; kuid samal silmapilgul astus kuninglikus kuues Tom Canty kiiresti sammu ettepoole ja hüüdis kaugele kajaval häälel:

„Laske ta lahti ja ärge teda puudutage! Tema ongi kuningas!“

Äärmine imestus valdas koosolijad ja mõned tõusid kohadel püsti ja vahtisid üksteist ning selle vaadendi²⁾ päätege-lasi, otsegu kahevahel olles, kas nad seda ilmsi nägid ja ärkvel olid, või magasid nad ja nägid und. Lordprotektor oli sama üllatatud kui kõik muudki, kuid sai oma üllatusest ruttu jagu ja hüüdis käskival toonil:

„Ärge Tema Kõrgust tähele pange, haigus on uuesti ta kallal — võtke hulgas kinni!“

Ta käsk oleks täidetud, poleks väärkuningas jalaga vastu maad pōrutanud, hüüatades:

„Katsuge aga! Ärge temasse puutuge, tema on kuningas!“

Käed tõmmati tagasi; poiss läks kiiresti edasi, uhke ja julge ilme näos; ta astus platvormile, ja väärkuningas jooksis talle rõõmust särades vastu, langes ta ette põlvili ja ütles:

„Oh minu kuninglik isand, luba, et vaene Tom Canty sulle esimeseks truudust vannub ja ütleb: „Pane pähe kroon ja asu uuesti oma sääduslikule kohale.“

Lordprotektori pilk langes valjult tulija näole, kuid valjus kadus kohe ja andis maad imestuse ja üllatuse ilmele. Samasugune lugu oli teiste kõrgete magnaatidega. Nad vaatasid üks-

1) a s e n d — kehaseis:

2) v a a d e n d — vaatemäng;

teise otsa ja astusid ühise, tahtmata meeleliigutuse mõjul sammu tagasi. Mõte, mis neid täitis, oli üks: „Milline imelik sarnadus!“

Lordprotektor viibis paar minutit üllatuses, siis ütles ta sügavat aukartust ilmutaval häälel:

„Kui lubate, herra, panen Teile mõned küsimused ette, mis —“

„Olen valmis nende päale vastama, milord.“

Hertsog pani talle küsimusi ette, hoovi, kadunud kuninga, printsi, printsesside kohta — poiss vastas õieti ja kõigevähemahkõhklemiseta. Ta kirjeldas palee ruume, kadunud kuninga tube ja Walesi printsi omi.

Lordprotektor raputas pääd ja ütles:

„Õigus küll, see on väga imelik — kuid seda teab meie kunirglik isand samuti ütelda.“

Ta pööris ümber ja ütles:

„Sir Toomas, vangistage see — kuid ei, pidage!“ Ta näguri löi rõõmsaks, ja ta küsis räbalais trooninõudjalt järgmist:

„Kus on suur riigipitsar? Kui sellele küsimusele tead vastata, on mõistatus lahendatud, sest ainult endine Walesi prints oskab selle päale vastuse leida! Nii tühine asi otsustab aujärje ja kuningasoo saatuse!“

See oli hää mõte, õnnelik mõte. Jah ükski päale tõeliku printsi ei suutnud kadunud pitsari saladusse selgust tuua — see väike petis oli hästi välja õpetatud, kuid siin ei aidanud õpetus midagi, sest ta õpetaja ise ei mõistnud ka selle küsimuse päale vastata. Ning ümberolijad nikutasid salaja ja hääkskiitvalt päaga ja naeratasid sisemises rahulduses, oodates näha saada, kuidas see rumal poisike süüdlases meelesegaduses enese ise ära annab. Kui suur oli aga nende imestus nähes, et midagi sarnast ei juhtunud — et poiss hoopis selle vastu, julgelt, kindlal häälel vastas:

„Ses saladuses ei ole midagi iseäralikku.“ Ning ilna muid lorde ainsa pilgugagi austamata, käskis ta ilmega nagu oleks ta sarnase asjaga harjunud: „Milord St. John, minge paleesse minu erakabinetti — sest ükski ei tunne seda kohta nii hästi kui Teie — säält leiate pahemalpool nurgas ukse juures, mis esikotta viib, peaaegu põranda tasapinnal seinas väikese naelapää, selle päale vajutage kergesti käega, siis avaneb väike kalliskivide hoiukoht, millest isegi Teil aimu ei ole, — üldse mitte ühelgi inimhingel päale minu, päale minu enese ja meistri, kes ta minu käsul tegi. Esimene asi, mis säält näete, on suur riigipitsar — tooge ta siia.“

Kõik panid neid sõnu imeks ja imestasid veel rohkem selle üle, et väike kerjus selle peeri nii otsekohe ja ilma kõhklemata teadis üles otsida ja nimepidi nimetada, et peaaegu uskuma oleks pannud, kui tunneks ta teda kogu oma eluaja. Peer oli nii üllatatud, peaaegu pidi sõna kuulma. Ta tegigi juba liigutuse, kui tahaks ta minna, kuid asus kohe oma endisse rahulikku seisendisse ja tunnistas punastusega oma eksisammu üles. Tom Canty pööras ta poole ja ütles karmilt:

„Mis sa kõhkled? Kas sa ei kuulnud kuninga käsku? Mine!“

Lord St. John tegi sügava kummarduse — ja lahkus.

Nüüd järgnes lühike ootuse ja kahtluse aeg, kunni lord St. John nähti tagasi tulevat. Kui ta peakäigule ilmus, oli põnevus nii suur, et koosolijate tasane jutusumin äkki katkes ja algas hääletu surmavaikus, milles iga ta jalaastumine tumeda, kauge kõlaga vastu kajas. Kõigi silmad olid tema poole pööratud, kui ta mööda sammus. Ta jõudis platvormile, peatas silmapilgu, läks siis sügaval kummardusel Tom Canty juure ja ütles:

„Majesteet, pitsarit ei ole sääl!“

Lordprotektor hüüdis vihaselt:

„Kihutage kerjus tänavale ja pekske ta läbi linna — see alatu petis ei ole muud väärt!“

Mõned kaardiväe ohvitserid pidid ruttama käsku täitma, kuid Tom Canty sundis nad käeliigutusega taganema ja ütles:

„Tagasi! Kes teda puudutab, kaotab elu!“

Lordprotektor oli äärmises imestuses. Ta ütles lord St. Johnile:

„Kas otsisite ka hästi? — Kuid ei ole mõtet seda küsida. Väikesed, tühised asjad võivad silmapaari vahele jääda, aga kuidas nii suur asi kui Inglise riigipitsar kaduda võis, ilma et ükski seda üles suudaks leida — seda suurt kuldketast³⁾ — see on siiski — —“

Tom Canty kargas säravail silmil ettepoole ja hüüdis:

„Pea, aitab! Kas ta oli ümmargune? — Ja paks? — Kas oli temasse lauseid ja salmikuid lõigatud? — Oli? — Siis ma tean, mis asi see riigipitsar on, mille pärast niipalju kära on tehtud. Oleksite seda kirjeldanud, siis oleksin ta Teile ju kolme nädala eest kätte annud. Tean väga hästi, kus ta on, kuid mitte mina ei pannud teda sinna — vaid esimesena aetas ta...“

„Kes siis, majesteet?“ küsis lordprotektor.

³⁾ ketas — väike ratas;

„See, kes sääl seisab — õiguslik Inglise kuningas. Ja küll ta teile ise ütleb, kus pitsar on — siis usute, et tal see ju enne teada oli. Mõttele järele, minu kuningas, — pinguta oma mälu — see oli viimane, kõige viimane, mis sa tegid seekord, kui minu närudega seljas paleest ära jooksid, et sõdurit karistada selle eest, et ta minu vastu oli toorust üles näidanud.“

Järgnes vaikus, mida kõige vähemgi liigutus ega sosin ei eksitanud, ja kõigi silmad jälgisid võõrast, kes norus päega ja kortsus kulmul mälu täitvast väärtuseta mälestuste hulgast katsus ühtainust päältnäha tähtsusetu, väikest fakti meele tuletada, mille leidmine talle kuningatrooni andis — mitteleidmine aga praeguse kerjuse ja ulaka põlve edasikestmist tähendas. Sekund kulus sekundi järele — sekundid kuhjusid minutiteks — kuid poisike juurdles ikka veel ega annud enesest märku. Kuid viimaks õhkas ta sügavasti, raputas aeglaselt pääd ja ütles värisevail huulil ja julguseta häälel:

„Mul on see silmapilk meeles — päris selgesti — kuid pitsarist ei tea ma midagi.“ Ta peatas, vaatas üles ja ütles veetlikul väarikusel:⁴

„Minu lordid ja isandad, kui tahate oma sääduslikku valitsejat ta õigustest ilma jätta selle väikese tõenduse puudumise pärast, siis ei suuda mina teid oma jõuetuses mitte takistada. Kuid —“

„Oh rumalus, oh hullumeelsus, ei, oodake, minu kuningas!“ hüüdis Tom hirmul, „oodake! — mõtelge järele! Ärge meelt heitke! — Asi ei ole veel lõpulikult kaotatud! Kuulake mu sõnu — pange iga sõna tähele — katsun Teile tolle hommiku sündmusi täielikult pildistada. Ajasime kahekesi juttu — kõnelesin oma õdedest, Nanist ja Betist, — seda Te ju mäletate; siis rääkisin oma vanaemast — Prügihoovi poiste üleannetuist ajaviiteist — see on Teil ka veel selgesti meeles. Hää küll, kuulake mind veel, küll Teil kõik meele tuleb. Andsite mulle süüa ja juua ja saatsite printslikul vastutulelikkusel ja sündsustundel teenrid minema, et ma oma harimattust nende ees ei häbenencks — muidugi mäletate seda ka.“

„Nalja pärast vahetasime riided, minu prints. Siis asusime peegli ette; ning selgus, et mõlemad nii üht nägu olime, et paistis, kui poleks mingisugust riietevahetust olnudki — näe, see on Teil ka meeles. Siis panite tähele, et sõdur mu kätt oli haavanud — vaadake, siin ta on, ma ei saa praegugi veel temaga kirjutada, sõrmed on päris kanged. Seda nähes

⁴) veetlikul väarikusel — ligitõmbaval väärtustundel;

kargasite püsti, sõdurile kättemaksmist tõotades, ja jooksite ukse poole — läksite sääljuures lauast mööda. Asi, mida pitsariks nimetate, oli laual — kahmasite ta kätte ja vaatasite ringi, otsides kohta, kuhu saaks seda peita — Teie silm tabas — —“

„Aitab, aitab! — taevas olgu tänatud!“ hüüdis kaltsudes troonipretendent⁵ suures erutuses. „Minge, armas St. John — seinal rippuva Mailandi soomusriide käisest leiad pitsari!“

„Õigus, minu kuningas, õigus!“ hüüdis Tom Canty. „Nüüd on Inglismaa valitsuskepp sinu oma. Mine, lord St. John, anna jalgadele tuld!“

Aeg, keegi ei teadnud kui palju — kulus, ilma et ükski ta kadumist oleks märganud. Viimaks levis⁶ järsk vaikus üle maja ja St. John ilmus platvormile, pitsar kõrgele tõstetud käes. Siis puhkes mürisev hõise:

„Elagu tõelik kuningas!“

Viie minuti kestes värises ja vabises õhk hüüetest ja muusikariistade mürtsumisest ning helendav valgete taskurätide marust; ja kõige selle keskel seisis kaltsudes poisike, tähtsam isik tervel Inglismaal, õhetaval, uhkel, õnnelikul näol, kuna kuningriigi suurvasallid ta ümber põlvitasid.

Siis tõusid kõik püsti ja Tom Canty hüüdis:

„Nüüd võta tagasi oma auriided, oh kuningas, ja anna mulle need viletsad närud, mis muiste minu omad olid.“

Lordprotektor ütles:

„Võtke väike ulakas riidest lahti ja heitke ta Toveri.“

Kuid uus kuningas, õige kuningas lausus:

„Mina ei soovi seda mitte. Ilma temata poleks ma oma krooni tagasi saanud — ärgu ükski julgegu talle haiget teha. Ja mis sinusse puutub, armas onu ja lordprotektor, siis ei näita su ülespidamine selle vaesekese vastu põrmugi tänulikku meelt, sest eks tema teinud su hertsogiks —“ protektor punastas — „kuid ta ei olnud kuningas, sellepärast ütle, mis väärtus on su tiitlil praegu? Homme pead minult tema läbi selle tiitli kinnitamist paluma, muidu ei jää sa enam hertsogiks, vaid lihtsalt krahviks.“

Selle etteheite pärast lahkus Somerseti hertsog silmapilguks areenilt. Kuningas pööris Tomi poole ja ütles lahkesti: „Minu vaene poiss, kuidas sul meele tuli, kuhu pitsari olin pannud, kui mul omalgi seda meeles ei olnud?“

⁵) nõudja;

⁶) levima — langema;

„Oh, minu kuningas, see oli õige hõlbus, sest ma olen seda ise mitu korda tarvitanud.“

„Tarvitanud! — ja ometegi ei teadnud sa ütelda, kust ta oli?“

„Ma ei teadnud, mis asi see oli, mida nad soovisid. Nad seda minule ei kirjeldanud, majesteet.“

„Kuidas sa seda siis tarvitasid?“

Puna kerkis Tomi palgesse, ta lõi silmad maha ja vaikis.

„Kõnele, kulla poiss, ja ära karda ühtigi,“ ütles kuningas. Milleks sa tarvitasid Inglise riigipitsarit?“

Tom kogeles silmapilgu äärmisel meelesegadusel ja sai viimaks sõna suust:

„Pähklite purustamiseks!“

Vaene laps, naerulaviin, mis nüüd lahti pääsis, oleks ta peaaegu jalust rabanud.

Vaheväl pandi hinnaline kroonimiskuub Tomi seljast kuninga selga, kelle kaltsud sel moel nägematuks peideti. Siis jätkusid kroonimistalitused; tõelik valitseja võiti kuningaks ja kroon pandi ta pähe, kuna suurtükimürin uudisest tervele linnale teada andis ja kogu London näis käeplaksumises rõõkavat.

XXX. Edward kuningana.

Miles Hendon oli küllalt maalilise välimusega, kui ta Londoni silla rüüselusse kisti — seda rohkem, kui ta säält välja sai. Tal oli vähe raha, kui ta sinna sattus, mitte krossigi; kui ta välja pääsis. Pikanäpumehed olid ta puupaljaks varastanud.

Kuid sest ei olnud lugu, kui ta aga oma poisi leidis. Sõjamehena ei talitanud ta iialgi umbropsu, vaid asus kõigepäält sõjakäigu plaani väljatöötamisele. Nii talitas ta ka nüüd.

Mis poiss loomulikult pidi ette võtma? Kuhu ta loomulikult pidi minema? Noh, arutas Miles, ta läks muidugi oma endisse elukohta. Kus ta endine elukoht asus? Tema närud, samuti ka kaabakas, kes teda näis tundvat ja end ta isaks nimetas, näitasid, et ta kodu vististi ühes Londoni viletsamas ja armetumamas linnaosas pidi asuma. Kas otsimine suuri raskusi pakkus ja kaua kestis? Ei, arvatavasti oli ta kerge ja lühike. Tal ei tulnud poissi otsida, tal tuli otsida tervet inimeste kogu; ja sellest inimekogust, olgu ta suur või väike, kestku otsimine kaua või lühikest aega, pidi ta oma vaese poisikese-sõbra leidma. Ulakas rahvas lõbustas end muidugi

?) laviin — veerem; lumi, mäeharjalt veerdes, matab külad lume alla.

poisi narrimise ja ärritamisega, sest kahtlemata nimetas see end igalpool avalikult kuningaks nagu ennegi. Šiis tuli Miles Hendonil mõned neist kaabakuist vaese omaks lüüa, vaene kaitsealune nende käest ära kiskuda, teda armastavate sõnades lohutada¹ ja vaigistada — ja ükski maapäälne võim ei pidanud enam sõpru lahutama.

Nii siis asus Miles uurimistekonnale. Tund tunni järele sõtkus ta põiktänavate ja kangialuste muda ja mustust, otsides inimesterühmi ja kogusid ja leidis neid otsata arvu, kuid ilma oma poisi jälgegi tabamata.

Kui viimaks valgeks läks, oli ta võrdlemisi väsinud, kurnis näljane ja võimatu unine. Ta isunes pruukosti, kuid polnud mingit abinõu selle saamiseks.

Ta järgnes rongile mööda kõiki keerulisi käänakuid, läbi Londoni, Westminsteri abteini ja läks viimaks minema, mõteldes ja pead murdes, kuidas leida parem sõjakäigu plaan. Varsi pani ta tähele, et linn kaugele ta taha oli jäänud ja et päev juba õhtule oli jõudnud. Ta oli maal jõe lähedal; ümberingi leidis ainult peenikesi suvituskohti, — igatahes paik, kus temasarnaselt riides oleval isikul hääd vastuvõtmist loota polnud.

Ei olnud veel jahedaks läinud, selepärast heitis ta põõsa varjule pikali jalgu puhkama ja mõtlema. Uni hakkas ta meeli loorima; kaugelt kostis nõrk suurtükimürin ta kõrvu, ja ta ütles iseeneses: „Uus kuningas on kroonitud“ ning jäi otsekohe magama. Ta oli juba üle kolmekümne tunni täiesti puhkamata olnud ega ärganud selletõttu ka enne kui järgmise päeva hommikul.

Ta kobis üles, kondid valusad, kanged, kõht tühi kui lõõts, pesi jões silmi, kinnitas keha paari toobi külma veega ja võttis jalad kätte, matkusihiks² Westminsteri valides ja iseenele päale torisedes, et ilmaaegu nii palju aega oli raisanud.

Kella üheteistkümne paiku jõudis ta palee lähedale ja kuigi ümbrus uhkeis riideis inimestest kubises, kes kõik samas sihis liikusid, ei torganud ta mitte kõige vähem silma — selle eest hoolitses juba ta ülikond. Ta hakkas teraselt ümbritsete nägusid uurima, lootes nende seast mõnd lahket leida, kui mõned odamehed ohvitseriga eesotsas mööda tulid. Ohvitser silmas teda, pidas oma mehed kinni ja käskis Hendoni oma juure tulla. Hendon kuulis sõna ja vangistati palee ümb-

¹) trööstida; ²) matk — reis.

ruses liikuva kahtlase isikuna. Asjalugu läks täbaraks. Vaene Miles pidi seletama hakkama, kuid ohvitser käratas toorelt ta pääle ja käskis oma mehed talt sõjariistad ära võtta ja teda läbi otsida.

„Helde Jumal andku, et nad midagi leiaksid,“ ütles vaene Miles. „Olen küll ja küll otsinud, ja ikka asjata, kuid olen siiski suuremas hädas kui nemad.“

Ei leitud midagi pääle dokumendi. Ohvitser käristas ta lahti ja Hendon naeratas, nähes „varesjalgu“, mis ta väike kadunud sõber tol õnnetumal päeval Hendon Hallis valmis kripseldanud. Ohvitseri nägu läks tumedaks, lugedes ingliskeelist osa, ja Milesi nägu võttis kahvatades just vastupidise värvi, kuulda saades, milles sisu seisis.

„Jällegi uus trooninõudja!“ hüüdis ohvitser.

„Täna tuleb neid just kui kirjuid koeri. Võtke nadi-kael kinni, mehed, ja hoidke, et te teda minema ei lase, kuna mina selle hinnalise paberri paleesse viin ja kuninga kätte saadan.“

Ta ruttas minema, jättes vangi odameeste raudpihhide hoole.

„Nüüd on mu murepäevadel lõpp,“ pomises Hendon, „sest kahtlemata kõlgutatakse mind selle kirja põhjal ilma pikema jututa üles. Ja mis saab minu vaesest poisist! — oh, ainult Jumal taevas teab!“

Varsi nägi ta ohvitseri suure valuga tagasi tulevat; see-pärast võttis ta kõik julguse kokku, otsustades mehiselt oma saatusele vastu minna. Ohvitser andis meestele käsu vangi vabastada ja tema mõõga tagasi anda; siis kummardas ta aupaklikult, üteldes:

„Olge hääd, härra, tulge mu järele.“

Hendon järgnes, pomisedes endamisi:

„Ei läheks ma praegu surmale ja hukatusele vastu ega tuleks mul sellepärast pattude poolest kokkuhoidlik olla, ma kägistaksin selle võrukaela ära ta pilke-viisakuse pärast.“

Mõlemad läksid läbi perekas õue ja jõudsid palee päässekäigu juure, kus ohvitser Hendoni veelkordsel kummardusel uhke ametniku kätte andis, kes ta sügava aukartusega vastu võttis. Mindi edasi, siis läbi suure saali, mida mõlemilt poolt pikad read hiilgavaid ja säravaid teenijaid piiras, kes küll nende möödatusel viisakasti kummardasid, kuid pea-aegu pidid lämbuma tagasihoitud naerukrampidesse, niipea kui meie tore hernehirmutus oli selja pöörnud. Siis mindi laia trepi kaudu läbi peente isandate ja emandate hulga ruumikasse

tuppa, kus ametnik Hendonile teed rajas läbi terve Inglise aadeli, siis kummardusega talle meele tuletas, ta võtku müts pääst, ja ta siis keset saali seisma jättis — märgilauaks kõigi pilkudele, nii mõnelegi vihasele põrnitsusele ja mõnelegi põlglikule muigele.

Miles Hendon oli kui pilvist kukkunud. Sääl istus noor kuningas uhke baldakiini all, viis sammu tast eemal, pääd kõrvale pöördes, ja ajas mingi inimesest paradiisilinnuga juttu — võib olla, mõne hertsogiga. Hendon tähendas eneses, et surmaotsust kõige õitsvamas meheheas võiks juba küllalt valjuks karistuseks lugeda ka ilma selle avaliku häbistusega. Ta soovis, et kuningas asja natuke rutemini ajaks — sest mõned lähedalolevaist upsakaist isikuist hakkasid juba päris haavavaks minema. Sel pilgul tõstis kuningas kergesti pääd ja Hendon silmas ta nägu. Vaadendist pidi tal hing kinni jääma! — Ta vahtis kui lummutust³ seda ilusat noort nägu ja hüüatas viimaks:

„Näe, unenägede ja viirastuste kuningriigi valitseja istub oma aujärjel!“

Ta pomises paar katkelist lauset, ikka veel vahtides ja imestades; siis vaatas ta ringi, tunnistas suurtsugu inimesi ja hiilgavat saali, sosistades: „Neid näen ilmsi — neid näen tõesti ilmsi — see ei või unenägu olla.“

Jälle vahtis ta aineti kuninga poole ja mõtles: „Kas on see ikkagi unenägu? — või on ta ometi Inglismaa valitseja ja mitte see vaene poolearuga poiss, kelleks teda pidasin — kes lahendab selle mõistatuse?“

Ootamatu mõte välgatas ta silmis, ta sammus seina juure, kahmas tooli, tõi selle tagasi, aetas ta kuninga lähedale ja istus selle pääle.

Meelepaha sosin käis läbi toa, kellegi toores käsi riivas teda ja hääl hüüdis:

„Üles, viisakusega narr! — või sina julged kuninga juuresolekul istuda!“

Segadus äratas majasteedi tähelpanu, ta sirutas käe ja hüüdis:

„Ärge temasse puutuge, tal on täiesti õigus!“

Rahvas taandus imestuses. Kuningas jatkas:

„Teadke kõik daamid, lordid ja isandad, et see on minu ustav ja lugupeetud sulane Miles Hendon, kes oma tubli mõõga varal päästis oma valitseja ihuhaavamisest ja surmahädaohust — ja seepärast on ta rüütel kuninga enese käsul ja kor-

³) I u m m u t u s — nõidus, silmamoondus, illusioon.

raldusel. Olgu ka see teile teada, et ta veel suurema teenuse eest, nimelt selle eest, et ta valitseja häbistuse ja ihunuhtluse oma pääle võttis, on Inglise peer, Kenti krahv, kellele antakse sellele auastmele vastav kuld ja maa. Veel rohkemgi — eesõigus, mida ta praegu tarvitab, on tal kuninglikust armust saadud, sest oleme korraldanud, et selle suguvõsa pääd ikka ja alati õiguse peavad omama Inglise majesteedi juuresolekul istuda, niikaua kui aujärg kõigutamata. Ärge teda eksitge.“

Kaks isikut, kes viivituse tõttu alles sel hommikul maalt olid tulema saanud ja kes selles toas olid kõigest viis minutit olnud, kuulsid äärmises hämmastuses⁴ ja kohmetuses neid sõnu, kord vahtides üksisilmi kuningat, kord hernepeletist, kord uuesti kuningat. Need olid sir Hugh ja leedi Edith. Kuid uus krahv neid ei näinud. Ta tunnistas ikka veel üllatuses monarhi, pomisedes:

„Heldene taevas! Või see on minu kerjuspoiss! See minu kuutõbine! See just seesama isik, kellele alles näidata tahtsin, mis toredus tähendab, mina narr oma seitsmekümnetoalises majas, oma kahekümneseitsme teenriga! Seesama, kel terve ta eluaeg muud pole olnud kui närud ihukatteks, jalahoobid troostiks ja jätsid kõhutäiteks! Seesama, kelle pojaks võtsin, keda mõtlesin korralikuks inimeseks kasvatada! Andku Jumal, et maa alla saaksin pageda, et oma häbi varjata!“

Siis toibus ta äkki oma kohmetusest, langes põhvili, käed kuninga käte vahel ja vandus talle truudust ja eluaegist teenistust oma maade ja aunimede eest. Siis tõusis ta püsti ja astus kõrvale, ikka veel, kõigi vaadete — ja paljude kaetsuse märklauana.

Nüüd pani kuningas sir Hugh'd tähele ja sõnas vihaselt käskival häälel ja leekival silmil:

„Ajage need varastatud hilbud selle nadikaela seljast ja asetage ta luku ja taba taha, kunni mul teda tarvis läheb.“

Hiljutine rüütel sir Hugh viidi minema.

Nüüd kuulus ka toa teises otsas rüselemist; saalisolijad läksid lahku, ja Ton Canty, lihtsalt, kuid toredasti riides, lähenes nende elusate müüride vahel teenri juhil. Ta põlvitas kuninga ette maha, kes ütles:

Kuulsin viimaste nädalate loo ja olen sinuga täiesti rahul. Sa valitsesid tõesti kuninglikul suurmeelsusel ja halastusel. Kas leidsid oma ema ja õed? Hüva; nende eest kantakse hoolt — ja sinu isa puuakse üles, kui sina seda soovid ja sää-

⁴) hämmastus — segadus, kohmetus.

dus sellega nõus on. Teadke kõik, kes minu häält kuulevad, et tänasest päevast pääle peavad need, kes Kristuse varjupaigas elutsevad ja kuninga heldust maitsevad, pääle ihulikkude ka vaimliste ja hingeliste tarvete rahuldust leidma ning see poiss jääb sinna elama ja saab selle auväärt õpetajate-kogu juhatajaks niikaua kui ta elab. Ning et ta on kuningas olnud, on tarvilik, et talle harilikust suurem tähelepanu osaks saab; seepärast pidage meeles ta tänane auriie, sest selle järele peab teda tundma, ja ükski ei tohi seda järele teha. Ning kuhu ta ka iganes ei ilmu, peavad kõik teadma, et ta omal ajal on olnud kuningas, ja ükski ei tohi talle oma austust keelda ega teda tervitamata jätta. Tema on trooni kaitse all, temal on krooni toetus, teda peab hüütama auväärilise tiiliga: "kuninga hoolealune!"

Uhke, õnnelik Tom Canty tõusis püsti ja suudles kuninga kätt, mille järele ta välja viidi. Ta ei viivitanud enam silmapilkugi, vaid ruttas oma ema juure, et emale, Nanile ja Betile asjalugu teadustada ja ühes nendega rõomustada suure uudise üle.

Lõppsõna.

Karistus ja tasu.

Kui saladused avalikuks tulid, selgus Hugh Hendoni tunnistusest, ta naine salanud tol päeval Hendon Hallis Milesi mehe käsul maha — käsul, mille mõju suurendas ja toetas, täiesti uskumisväärt ähvardus, et kui Edith peaks tõrkuma Miles Hendoni maha salata, siis Hugh talt elu võtab. Seepäälle oli Edith vastanud, elul ei olevat tema silmis enam mingit väärtust, ning ta ei mõtlevatki Milesi isiku äratundmist salata; siis oli abikaasa ütelnud, sarnasel korral jätvat ta Edithi ellu ja laskvat Milesi ära tappa! See oli hoopis teine asi, ja Edith andis ja pidaski sõna.

Hugh'd ei karistatud ei ta ähvarduste eest ega selle eest, et ta oma venna varanduse ja aunime oli varastanud, kuna vend ega naine tema vastu ei tahtnud tunnistajatena üles astuda — mida viimane poleks saanud teha kui oleks tahtnudki. Hugh jättis naise maha ja asus mannermaale, kus peatselt suri; ning mõne aja pärast kosis Kenti krahv ta lese endale abikaasaks. Ütle mata rõõm valitses Hendoni alevis, kui noorpaar esimest korda vanasse lossi ilmus.

Tom Canty isast ei kuulnud enam midagi.

Kuningas otsis talupoja üles, kes oli orjaks müüdud, manitses teda oma sennine ühendus röövsalgaga katkestada ja andis talle ainelist toetust uue, korralikuma elu alustamiseks.

Samuti vabastas ta vana õigusteadlase vangistusest ja rahatrahvist ning karistas kohtuametnikku, kes Milesi teenimata kombel oli vitsadega nuhelnud.

Ta päästis võllast poisi, kes eksinud jahikulli kinni oli püüdnud, ja naise, kes kangrult tüki kalevit varastanud, kuid jäi paraku hiljaks mehe päästmiseks, kes süüdi leiti kuningliku jahipiirkonna hirve tapmises.

Ta näitas lahkust üles selle kohtuniku vastu, kes ta pääle oli halastanud, kui teda põrsa varguses süüdistati, ja leidis oma suureks rahulduseks, et rahva lugupidamine tema kohta alatasa tõusis ja tast kuulus, austatud mees sai.

Niikaua kui kuningas elas, pakkus talle ikka lõbu oma juhtumiste lugu jutustada sellest minutist alates, mil vahipost ta müksuga paleevärava juurest minema ajas, tolle viimase südaööni, millal ta enese osavasti askeldavate tööliste hulka poetas, ühes nendega abteisse lipsas, ning enese sääli usutunnistaja hauda peitis, kus järgmisel päeval nii kaua magas, et peaaegu enam kroonimisele poleks pääsnud. Ta ütles, selle väärtusliku õpetliku ajajärgu sagedane meeldetuletamine õhutavat teda kinni pidama kavatsusest selle aja kogemusi rahva kasuks tarvitada. Niikaua kui talle elu kingitavat, mõtlevat ta jätkata selle loo jutustamist, alatasa värskes hoides mälestuse neist kurbadest elujuhtumistest ning uuendada halastuse ja kaastundmuse läte¹ oma südames.

Miles Hendon ja Tom Canty olid kuninga lemmikuteks² kogu ta lühikese valitsemise kestel, ja leinasid südamest ta enneaegist surma. Kenti krahv oli seks liig arukas, et oma imeiliku eesõigust kurjasti oleks tarvitanud; kuid ta kasutas seda kaks korda pärast juba ettetoodud juhtumist, enne kui ta siit ilmast ära kutsuti — kord kuninganna Mary kroonimisel, teine kord kuninganna Elisabethi aujärjele pääsmisel. Üks ta järeltulijaist tarvitas seda James I kroonimispeol. Kulus umbes veerand aastasada, enne kui selle pojalt meele tuli seda uuesti tarvitama hakata, ja „Kenti eesõigus“ uinus pea kõigi meelest. Seepärast tekitas tõesti suurt segadust ja erutust, kui tolle-aegne Kenti krahv Karl I-se ja tema hoovi ette ilmus ning oma sugukonna õiguse rõhutamiseks ja säilitamiseks³ äkki vürsti juuresolekul maha istus! Kuid asja kohta jõuti varsi sei-

¹) läte — allikas; ²) lemmik — pailaps; ³) alalhoidmiseks.

gusele ja õigus leidis kinnitust. Suguvõsa viimane krahv langes vabariigi aegseis sõdades, võideldes kuninga poolehoidjana, ja veider eesõigus kustus ühes temaga.

Tom Cauty elas väga kaua ja muutus aukartust äratavaks valgejuukseliseks, kõbusaks vanakeseks. Kogu ta eluajal peeti tast lugu; ning igaüks tervitas teda, sest ta imelik, algupärane ülikond tuletas rahvale meele, et ta omal ajal oli kuningas olnud; seepärast avati talle alati tee, kuhu ta ka iganes ilmus ja sosistati üksteisele: „Võta müts pääst, see on kuninga Hoolealune!“ mispääle teda viisakalt teretati ja vastuseks saadi ta lahke naeratus — mida ka mõisteti hinnata, sest tal oli ometi õige auväärt lugu selja taga.

Jah, vaene kuningas Edward VI, kadunuke, elas veel kõigest mõned aastad, kuid ta elas nad kuidas kord ja kohus. Nii mitmelgi puhul, kui mõni suur aukandja, mõni ülekullatud kroonivasall ta pehmust sõitles ja väitis, üks ja teine säädus, mida ta parandada kavatses, olevat isegi küllalt pehme ega tekitavat mingit suuremat kaebtust ega survet, riigialamate keskel, pööris noor kuningas oma suured, kurblikult kõnekad, osavõtlikud silmad rääkija poole ja vastas:

„Mis sina kannatusest ja survest tead? Mina ja minu rahvas teame sellest, mitte sina.“

Edward VI valitsus oli haruldaselt õiglane ja pehme tolle toore aja kohta. Et me nüüd ta jumalaga jätame, püüame seda ta kasuks meeles pidada.

Loodetuul ja surm.

(Järg.)

Ja prints ei suutnud end enam tagasi hoida, vaid nähes kõiki tantsivat lustitantsu, heitis temagi hulka, ja pidu kestis ning kestis, ega hoolinud keegi aja kulumisest, ega tunnud keegi oma kehas väsimust.

Ja sattus siis tantsukeerus valge kuub langema printsi õlgadelt, ja ta sai inimestele nähtavaks. Kohe küsiti talt, kuidas ta sinna sattunud, ja ta seletab, mil viisil ta lossi juhtunud ja kõik rõõmustavad, et tulnud hulka uus võoras.

Talt küsitakse kord, kui kaua ta arvab end olnud olevat Igavese elu lossis.

„Mulle tundub, kui oleksin olnud kaks nädalat!“ arvab prints.

Naer kajab ta ümber ja ta kuuleb kedagi hüüdvat:

„Eksid, vaene prints, oled olnud siin juba tuhat ja viisada aastat.“

Ja prints vaatab seina, mis on selge kui peegel, ja näeb enese olevat sama noore kui lossi tuleski. Tulid siis printsile meele kodused olud ja ta soovib minna vaatama, kas teda kodulossis ja kodulinna vähemalt veel mäletataksegi.

Ta lubatakse teekonnale ja antakse hobune, kes käib maal ja veel. — Kuid reisil ei tohi ta hobuse seljast maha minna.

See hobune oli siidikarvaline täkk ja selle saba loitis leegina, silmad ahjuna põlesid.

Prints hüppas lossi õues täku selga ja lehvitas kübarat jumalagajätmiseks, ja enesest avanes värav lossi müürisse ning prints kihutas tuhatnelja teele. Prints juhtis oma täku rohelisele mere seljale, ja mühasid lained hobuse kapjades, kui see merd mööda jooksis.

Pea oli ta juba teisel rannal ja läks lennates läbi külade ja metsade ja ägedasti ajas kabi kapja ja vahel, kui prints tükule kannuseid andis, tõusis muld pilvena ta järel üles. Ja samal silmapilgul oligi ta ju kodulinna väravas.

Toreda täkuga ratsutas prints linna, aga kõik oli muutunud sest saadik, kui ta tuhatviissada aastat tagasi siit oli läinud.

Otsis prints oma kodulossi ja leidiski selle, kuid varemeis. Küsis prints, kas selle- ja sellenimelist kuningat siin tuntakse, aga ei tundud seda kuningat enam.

Murelisena ratsutas prints minema. Linnavärvavas näeb ta ühe vanaeide toaknast kanapoegadele sööki riputatavat. Tämaltki küsib prints, kas mäletab ta selle- ja sellenimelist kuningat, aga eit vaatab imestanult ratsanikku, raputab pääd ega lausu midagi.

Rinnale langenud pääga ratsutab prints mööda maanteed ja näeb siis kadakapõõsa ääres rauga mustas ülikuues küürakili istuvat. Prints märkab, et raugal ei ole enam juukseidki pääs ja ise nagu luukere. Veel sütib lootussäde printsis ja ta otsustab minna maha vanamehe juure küsima, kas mäletaks vahest tema niisugust kuningat.

Ta astub täku seljast maha, aga siis tõuseb ka vanamees põõsa äärest, haarab printsist kinni, mässib ta oma mantlisse ja ütleb:

„Ahaa, viimaks ometi oled mu võimuses, olen sind otsinud juba tuhatviissada aastat.“

Ja ta paneb käe printsi suule ning jätkab:

„Mina olen Surm.“

Ja sääl lamab prints surnult, ja hobune läheb tagasi Igavese elu laiule ja Surm rändama mööda linna.

Kuid Loodetuul leidis siis selle printsi korjuse¹⁾ maantee äärest, võttis selle õlgadele ja viis sinna Igavese elu laiurannale, kus korjus kohe muutus punaseks lilleks, sama punaseks, kui need teisedki, mis ümbritsevad imelikku lossi.

Soome keelest **A. T.**

---

1) Korjus — surnukeha.

Oma ruuk.

Talvel.

Hilju langevad helbed. Tänavat mööda ruttavad inimesed, kraed üles tõmmatud... Helbed kuid langevad, katustele, aknalauale, kübarale, tänavale, kus ratas nad puruks muljub.

Kuid tihedamaks muutub sadu... Ei näe enam kolme sammu oma ette, kõik on valge... mööda ruttavad valgeks-sadanud kogud... Tänavalt kostub voorimehe aisakell, auto röögatus, mis oma lampidega asjata punakat valgust laiali külvab, tantsivaid helbeid roosaks muutes, asjata... sest midagi pole näha.

Park on lume all... Pingid, teed, oksad on lume all, oksad loogas niiske lume raskusest. Nagu valged sambad pühakojas on puud.

Muinasmaa! — — —

K. E.

L u m i.

iiire on töö kõrgeis kodades, taevasis labürindis. Kihinal tööl on kogu taevaliste pere. Kesk töötavaid härjapõlvlasti ja inglakarju, istub vanataat lõkendaval näol, jagades käske, andes juhatusi. Lõõtsuvad lõõtsad ja vuhisevad rasked vasarad läbisegi, tagudes lumeliblekesi, lihvides ilusaid kristalle. Taevaliste nägudelt valgub vihmana higipisaraid alla maa pääle, — sünnites lõpmatut muda, milles käperdavad inimesed.

Kõik taevased siravad tähed, hõbedane kuu on töös, sellest nii kohutav-pime on sügisöö.

Lõpmatus labürintis hõiskab edasi kiire töö, ei ole aega seisatada, ei pühkida higi näolt. Siniseist, sügavaist ookeanist, väikesist mudaseist lompideist loobivad nägematud töötajad vee udühõljuvasse vankreisse, mille ette rakendavad ise end ja tirivad veevoorid üles, — suurisse toobreisse. Jooksevad jälle ähkides, veheldes — vedades mäest metsikult kergeid uduvankreid alla, et ammutada neisse jälle uut vett. Sellest pöörasest taevaliste sõidust säärane uluv ja vinguv tuul lehvib üle tühjade sügis-poriväljade. Toobreist hulgad käed kannavad vee suurisse katlaisse, ümmargustesse padadesse, mille all hõõgub lõpmatu põletav tuli, mis tehtud hõbevalgeist tähist. Vahel jookseb meeletu päike ääretuma kuumaga pildudes iga katla ja paja alla kiiri, veel rohkem higi meelites töötajate nägudele. Sellest nii lühike ja hämar on sügispäev, et pole aega päikesel viibida taevalael.

Katlais keeb vesi tähte ja päikese kuumast venivaks aineks, mis seistes kivikõvaks kui jää hangub. Siit raiutakse teraskirvestega lahti jäärahnud, pillutakse töötajaile härjapõlvlastile käte vahele... Puhuvad lõõtsad, kiirgab tuli, milles sulatatakse pehmemaks jäätükke, siis kahmatakse pihtide vahele, tõstetakse alasitele ja libledeks pigistavad ning taovad vasarad jääpangad.

Kiire on töö, nõretab higi, kuid ei väsi töötamast taeva-

liste kari, ei kukuta härjapõlvlased käest vasaraid, ei kustu iialgi leegitsevad tähed.

Aga pime on öö... Pimedal maakamaral eksivad poris inimesed, lasevad raputada end tuulest, mis väljasolijaile inimestele veepisaraid näkku pillub, ning ulub ja laulab kui nõdrameelne, lahti pääsenud hullumaja raudtrellide tagant. Kes saab, see tikub varju soojesse majadesse, kuhu ei pääse hullumeelne tuul, ei nõrgu vett, ega pure nägu ja sõrmi väljas vallatavad külmataadi lapsed. Inimeste keelil on soovid, et lõpeks ju ääretu vihm ja kinni kaanetuks pori ning hakkaks ju kord liuglema lumihelbeid, säraks taevaskuu ja kiirgaks tähed pimeditail pikil õil. Kuldseil kandikuil kannavad inglid vanataadi ette inimeste soovid.

Taat loeb ühe momendiga kümned palved läbi, naeratab, silitab põrandani rippuvat habet ja sõnab iseendale: „Oodake, kannatamata inimlapsed, ma tean, mil paras on täita teie soove.“

Ning kummardades lahkuvad inglid, viies paberkorvidesse inimeste soovid ja töötajaid kiirustab virgemalt tööle taadi kõlav ja kare hää.

Edasi välguvad töötajate käed, edasi raiuvad rasked vasarad lumehelbeid, ümber alasite kihavad väikesed mehed, palgeil higitilgad. Ei ole seisatamiseks aega... Vuravad alasite ette kärud, loobivad õrnad inglid kuldiste labidakestega hõbedastesse vankritesse lumihelbeid, hüppavad ise pehme koorma pääle, tõukavad jalaga tagant ja hääletumalt pööritava kiirusega, mida ei jõua jälgida inimene, lendavad kärud pilvepoistele ühes inglimestega hõlma. Pilvepoisid tühjendavad hõbedased kärud, ammutavad kuhjadesse lume ja taevaväljadele tekivad määratumad mäed, inimesed vaatavad alt ja kõnelevad: tekivad pilved, ei tea kas lume või vihma? Kui tühjad on kärud, siis upitavad pilvepoisid sisse inglineiud, suudeldes nende kuldseid juussalku ja hobuta vankrid veervad mürata tagasi alasite ette. Hüppavad välja kiirjalgsed inglid, ja algab jälle endine askeldus: vankrite täitmine ja need vuravad jälle...

Nurkes töötatakse peenemaid asju, tehakse lumikristalle. Siin hõõruvad viilid lumetükke, purevad neid igasugusteks kujudeks, mida inimeste üllatuseks, taevaliste tarkuse tunnistajaks pärast külmapoisid kinnitavad puuokste külge ja puistavad valgele lumele. Vähe on inimesi, kes hindavad seda kunstitööd ja tarkust, nad usuvad pigemini, et need ilusad kujud on ise sündinud ega teagi, kui palju nad vaeva ja higi on nõudnud väikesilt töötajailt. Kuid väikesed meistrid ei vihasta rumalate inimeste üle, vaid teevad edasi oma töid. Ja talvel hästi selgeil ja külmil õil annavad omad kunstitooted külmapoiste kätte, need kinnitavad nad alatiht ilusaina piltidena akna klaasistele ruutudele, et üllatada hommikul ärkavaid lapsi. Taevalised armastavad süütumaid lapsi enam kui kurje vanu. Hommikul kui uneema lennanud toast välja ja avanevad laste silmad, ah kuidas rõõmust tuksub siis nende süda, nähes härjapõlvlaste imetöid. Aga vanu ei huvita need lumipõõsad aknaruudul, nad keelvad veel lapsigi aknale minemast. See vihas tab taevamehikesi, need annavad tuisuemale käsu ja lahti pääseb lumisõda ning möll, kus lõbutseb tuisuema tütardega ja külmataat oma poegadega.

Edasi lõkendab taevaliste töö...

Suures kuldses tõllas, hiilgavad hõbehobud ees, vurab taat taevasist kodadest välja revideerima lumitagavaru, üle vaatama libleda mägesid. Vurab vurinal taadi tõld, traavivad kiiresti ees hõbedased täkud. Lendavad pilvede kotta taadi hobud, kahelpool teed seisavad pilvepoiste rügemendid, keskel pilvetaat, komando pääle: „Taadi tervituseks“, tõusevad kõrgele käed. Ja läbi pilvepoiste ridade traavivad hobud, leiab Taat vaadates lumimägesid, et lund on küllalt kogu talve jaoks. Ja tagasi taevasse lendab taadi tõld, kergemini hingavad ehmatanud pilvepoisid.

All viirelevad poris inimesed, näod kahvatanud, silmist paistab igavus ja raske tüdimus. Läbi pori marsivad kooli õppurid, silmis kurbuse pisarad, ees kahvatu nägu. Tuleks ju kord lumi, — lumi! Kuid kardab Taat et vara saab, saadab enne külmataadi, kes hävitaks pori ja veele ehitaks jääsillad, et porri ja vette ei upuks õrnad lumihelbed. Algab loikudel

lastepidu, kõlab jääl naer ja kilkamine. Kõlistab kuldset kellu-kest taat, jooksevad väledad teenrid, saavad käsu: „Hakake riputama alla lund!“

Ja hakkab aegamööda lendama allapoole lumihelbeid. Värisedes kartusest musta kivikõva maa pääle kukkumisest tuksuvad kartlikult nende südamed. Sajab ja sajab...

Aegamööda häbenedes langevad esimesed helbed maha, tunnevad nagu hirmu, et üksi on. Kuid kord korralt libiseb uusi ikka enam ja enam juure, hakkab juba must maa muu-

tuma valgeks, ilusaks pehmeks. Ei ole enam pori, ega kõva maad, vaid jalgade all pehme vaip. „Sajab ja sajab!“ kõnelevad lapsed, jooksevad paljajalu pehmesse lumme ja hõõrudes punaseid jalgu, tagasi tuppa. Säetakse korda kelke ja regesid. Milline rõõm!..

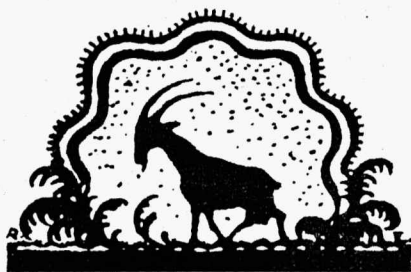
Kuid lumetagujad sepakesed ja inglid on heitnud mägama, ei näe esimeste lumihelvete lendu alla maa pääle ega kuule inimeste rõõmsaid hääli. Rõõmsamini, rõõmsamini hakkavad helbed allapoole hüppama, kiiremalt mida maapinnale lähemale jõuavad.

Õhtuni kestab helvete sadu. Lõpeb sadu, kuid nii ilus ja valge on maa veel enne pikka ööd. Kuid enam pole pime öö. Taevalaes põleb suur särav latern, hõbedane kuu, ta ümber siravad lugemata tähed rõõmsate nägudega.

Maad katab esimene pehme ja valge lumi. Mõõda teid ja külatänavaid sõidavad saanid sahinale, laulavad aisakellad. Läbi lume tibib jooksta jänes, olles üllatet mustamaa äkilisest muudatusest, talle veereb järele tume vari, korrates kõiki jänese liigutusi.

El. Ploom.

Võrus, 2. nov. 1922 a.

Noored vikerlased.

Tänu teile, te noored kangelased! Tänu teile, te julged sõjamehed! Tänu teile, et olete suutnud koondada end ühise lipu, ei vikerkaare alla. Et olete lõõnud lahti sopasest maailmast, asutes omale uue riigi. Uue vikerlaste riigi. Ja üle selle riigi särab vikerkaar, mis juhatab kõiki eksivaid noori oma kodu. Noori koguneb Vikerkaare riiki, koguneb palju, palju. Kuid nende paljude seast on palju eksinud uuesti suurde ilma merre, palju ei ole jõudnud, ehk ei jõuagi oma koju — vikerlaste riiki. Maru mühiseb, tuul vihiseb ja meri on hirmsasti vihane, pekstes oma vahutavaid laineid vastu randa. Ilm pimeneb. Torm suureneb. Vikerkaar vikerlaste riigi kohal tumeneb, tumeneb ja kaob viimaks hoopis pimeduse varju. Merel aga eksivad noorte laevad. Ühtegi majakat merel ei ole... Mis kõik aitas, et ehitasite omale riigi, et panite maja-

kaks riigi kohale vikerkaare? See vikerkaar on nüüd kadunud, kustunud. Aga ei, meie ei kaota veel julgust, meil on ju veel väge ja on veel võimust. Me peame puhastama oma majaka vikerkaare ja panema selle kõige puhtamates värvides särama. Et aga ta jälle ei kustuks, seks peame kinnitama oma majaka külge kuldterakesed, mis hiilgaksid mustemastki ööst läbi ja näitaksid käijaile õiget teed. Kust võtta kuldased terad? Meie ise peame neid noppima oma noorelt kirjanduse põllult. Neid hoolega sarjama ja tuulama ja siis peame kinnitama nad vikerkaare veerule, et säraks üle kodumaa meil vikerkaar. Ja kui siis torm möllab ja ilm on vihases tujus, siis lendleme meie, kes oleme ussi madalusest tõusnud, kui julged tormikotkad, kui kajakad kisades vihast vahutava mere kohal. Ja me lendleme kui nooled kartuseta maruse ilmamere pinnal. Meie kisa on rõõmukisa, on võidukisa. Me lendleme hulgana mere kohal ka kõige pimedamal maruööl ja meid on palju. Iah, õige palju on meid. Ja me juhatame eksinud noori oma õigesse kodusse — vikerlaste riiki. Ja meie töötame, juhatades noori kodu, kunni oleme väsinud. Ja siis pöörame maruselt merelt tagasi oma koju. Juba kaugelt läbi pimeduse ja maru särab meie, vikerlaste riigi kohal hele vikerkaar.

K a j a k.

Palun teid, vikerlased, et oleksite nii lahked ja avaldaksite järgmises „Vikerkaare“ numbris omad arvamusel selle üleskutse kohta.

Tänuks selle eest luban teile jutustada ühe kena mõistujutu.

K a j a k.

Vihmasajud troopikamaades.

Troopikamaades *) pole talve sugugi olemas; pole seal ka kolme teist aastaaga — kevadet, suve ja sügist, millega meie põhjamaa inimesed harjunud oleme.

Selle asemel jaguneb sääl aasta kuivaks ja vihmaseks aastaajaks. Viimane tuleb siis, kui juba õige kuumaks läheb, nii et vesi hiiglakombel ära aurab; õhku koguvad suured niiskuse hulgad, pilvede ja aurude näol, mis siis ka aeg-ajalt hirmsaid vihmavalinguid sünnitavad, mis on iseäralikud oma tugevuse, äkilise tuleku ja lühikese kestvuse poolest.

Vihmapilved kogunevad harilikult keskpäeval; tuleb hiigla sadu, ja õhtul on juba jälle ilus ilm, päike paistab selgelt looja minnes.

Kui see vihmavaling rändajaid kusagil madalamas kohas kohtab — katsuvad kõik ruttu kõrgemale saada, mis võimalikult vihma eest kaitstud on, et mitte mässavatesse voo-gudesse, mis madalikkudel möllavad, hukkuda.

Saju eel tuleb ikka harilikult piksepilv maruga. Ruttu läheb pimedaks. Hiigla välgud sähvivad taevast ja valgustavad sekundiks pimedust.

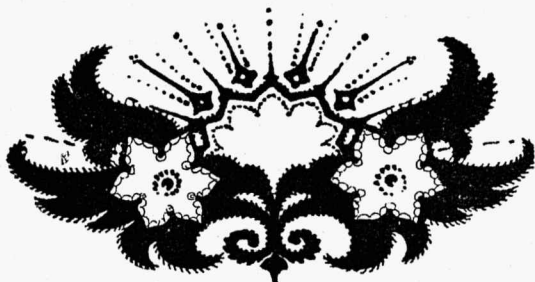
Maru on väga tugev, pöörab puud juurtega maast välja, nagu vitsad. Üksikud suured, rasked vihmapiisad hakkavad alla maha tulema. Nad löövad valusalt reisijale vastu nägu, segades nägemist ja kuulmist, ja suure praginaga, nagu rahe-terad, kukuvad nad lehtedele.

Vihm kõveneb ja lõpuks tuleb troopikasadu. Kõik muutub mingisuguseks halliks veejugade seguks, milles muud midagi kuulda ei ole, kui ainult veesulinat, mis vihasest taevast sajab.

Häda reisijatele, kes metsas saju kätte on sattunud. Kes kukkuvate hiiglapuude alla ei jää, see uhutakse sogaste ojadega ära, mis kõiki hävitab ja uputab... Ainult mõningad

*) Ekvaatori all.

jäävad terveks ja puutumataks selles sajus, mis üks kõige suurematest troopikamaa hädadest on, ja jätkavad vaevaga oma teed üle langenud puude, üleujutatud teede, üleni mudaga kaetud riietes.

Küsimused ja vastused.

Küs. 10. Missugune osakond või üksik jutt meeldis sulle selle aasta „Vikerkaaris“?

„Vikerkaaris“ meeldis mulle tõesti peaaegu kõik. Ootasin iga nummert suure huviga. Kelluke.

Juttudest meeldivad mulle kõige enam Molnar'i „Kahekreutzeri eest viigimarju“ ja Tvaini „Prints ja kerjus“. Viimast olen veel Vene keeles lugenud. Punane Anno.

„Prints ja kerjus“ näib „Vikerkaare“ lugejate hulgas olevat võitnud suurt poolehoidu. Seda tunnistavad kõige huvitavamaks jutuks selle aasta „Vikerkaares“: Riiukukk, Hillar, Looberg, Tillu tibu, Elsa, Öhtueha, Punnaõis, Linda, Harald, Leida, Tubli poiss, Helga, Mürakaru ja Niine.

„Vikerkaares“ meeldisid mulle kõige enam Fr. Nanseni imelikud juhtumised. Suur Tõll.

Seda arvamist pooldab ka Merikaru.

Olen harva lugenud midagi ilusamat, kui Juh. Aho „Hellsisetunne“. Lugeses seda tükki „Vikerkaare“ esimeses numbris, olin kohe selle ajakirja sõber. Heinakübe.

Küll see „Metslaps“ oskab ilusti ja südamlikult kirjeldada maaelu! „Memmega heinamaale“ on väga ilus. Kes on „Metslaps“? Temast saab vist ükskord kirjanik. H e l v e.

Ilus jutt vaeste laste kooli elust on „Leib“. See on vist Soome jutt. Ka „Kahe kreutzeri eest viigimarju“ meeldis mulle. V i i v e L o k k.

Väga kena ja naljakas jutuke on Roseggeri „Hädaristimine“. H e l l a P ä i k s e p a i s t e.

Väga meeldis mulle „Kündja“. See on tükike tõsisest Eesti elust, mis noortele vikerlastele peab armsaks ja tuttavaks saama. Kes on autor? Kas tõesti mõni noor vikerlaste eneste perest? N o o r t e v i k e r l a s t e v a n a s õ b e r.

Mulle oli kõige liigutavam „Vikerkaari“ esimese aasta-käigu juttude hulgast üks üsna lühike, s. o. „Väike isamaalane“. Sooviks, et Eesti poisid kõik niisugused oleksid, kui selle jutu väike kangelane. B o k a.

Miks „Vikerkaares“ nii vähe luuletusi on? Ja kõik mis sääl ilmunud mulle iseäranis ei meeldi. Ilusad on H. Vühneri luuletused ja „Hümn mu vana koolile“. H e i m a r i R a n d.

Mulle meeldis väga „Hümn mu vana koolile“.

L u m i v a l g u k e.

Kelle luuletus on „Hümn mu vana koolile“? Niisugust luuletust ei ole meie koolilastel veel olnud. H a n s N.

Miks „Vikerkaares“ „Meie näitelava“ osakonda ei olnud, nagu lubati? H i l d a V o o r o.

Osakond „Hallasoo“ ja „Hallasoo hääd raamatud“ on meeldinud järgmistele „Vikerkaari“ lugejatele: Vaikus, Hedda Tamm, Maimo, Noora, Ilmar Kask, Helder Tamm ja Õieke.

„Oma nurk“.

K a j a k.

„Küsimuste ja vastuste osa“.

L o o b e r g.

Mulle meeldib kahtlemata kõige enam „Küs. ja vastuste“ osa. See on õieti „Vikerkaare“ hing. Lühidalt, selgelt ja otse-

koheselt avaldab siin igaüks oma arvamist; keegi ei takista, keegi ei avalda survet. Ja kui huvitavad ja mitmekesised on need vastused! Kahju, et seda osa mitte igas numbris ei ole olnud!

V a l g e R a n n a t e e.

Küs. 11. Mida sooviksid „Vikerkaare“ tulevases aastakäigust leida?

Tahaks, et sääl oleks jälle üks õige pikk ja põnev jutt, nagu tänavu aastal oli. Mina armastan pikke jutte.

Õ h t u e h a.

Et oleks üks huvitav jutt, mille pärast siis „Vikerkaare“ lugejate arv veelgi tõuseks.

T i l l u - t i b u.

Pikka, huvitavat juttu soovivad veel Helga, Mürakaru, Niine, Looberg, Linda, Riikukk ja Punaõis.

Indiaanlaste jutte.

T o o t s.

Nalja peaks rohkem olema, kui oli.

H i - h a - h a.

H. Valma't peaks paluma edasi kirjutada Fr. Nansenist. On olemas ka jutte lõunanaba teekonnast.

M e r i k a r u.

Muinasjutte, mis hästi palju valetavad.

S u u r T õ l l.

Mul on üks raamat, kus on sees kõigist võõramaa kohtadest ja muist ilmainimestest. Kui on toimetusel sellelaadilist kirjandust tagavaraks, pangu aga välja.

T u b l i p o i s s.

Väikseid jutukesi ja kirjeldusi Eesti taluelust.

H e i n a k ü b e.

„Vikerkaare“ veergudel peaks leiduma ka lühikesi harutusi mõttetarkusest, mis noortele juhataks teed kõiksugu ideelistes ja elulistest keerdsõlmedes.

H e l d a r T a m m.

Armastan väga füüsikat ja looduslugu. Mida rohkem sellest „Vikerkaare“ võtate, seda meeldivam mulle.

I l m a r K a s k.

„Meie näitelava“.

H i l j a V o o r o.

„Oma nurgale“ andke rohkem ruumi.

H a n s N.

„Küsim. ja vast.“ peaksid olema igas nr.

H a r a l d.

Soovin tulevasest „Vikerkaare“ aastakäigust leida sedasama noort, värsket vaimu ja kindlat kätt, mis on julenud asutada seda ajakirja nüüdsel raskel ja aatekehval ajal, püüdes anda noortele ilusaid kujutusi ja ideaale. Soovin südamest „Vikerkaare“ tegelastele uueks aastaks tervist, jõudu ja hääd edu.

Noorte vikerlaste vana sõber.

1925